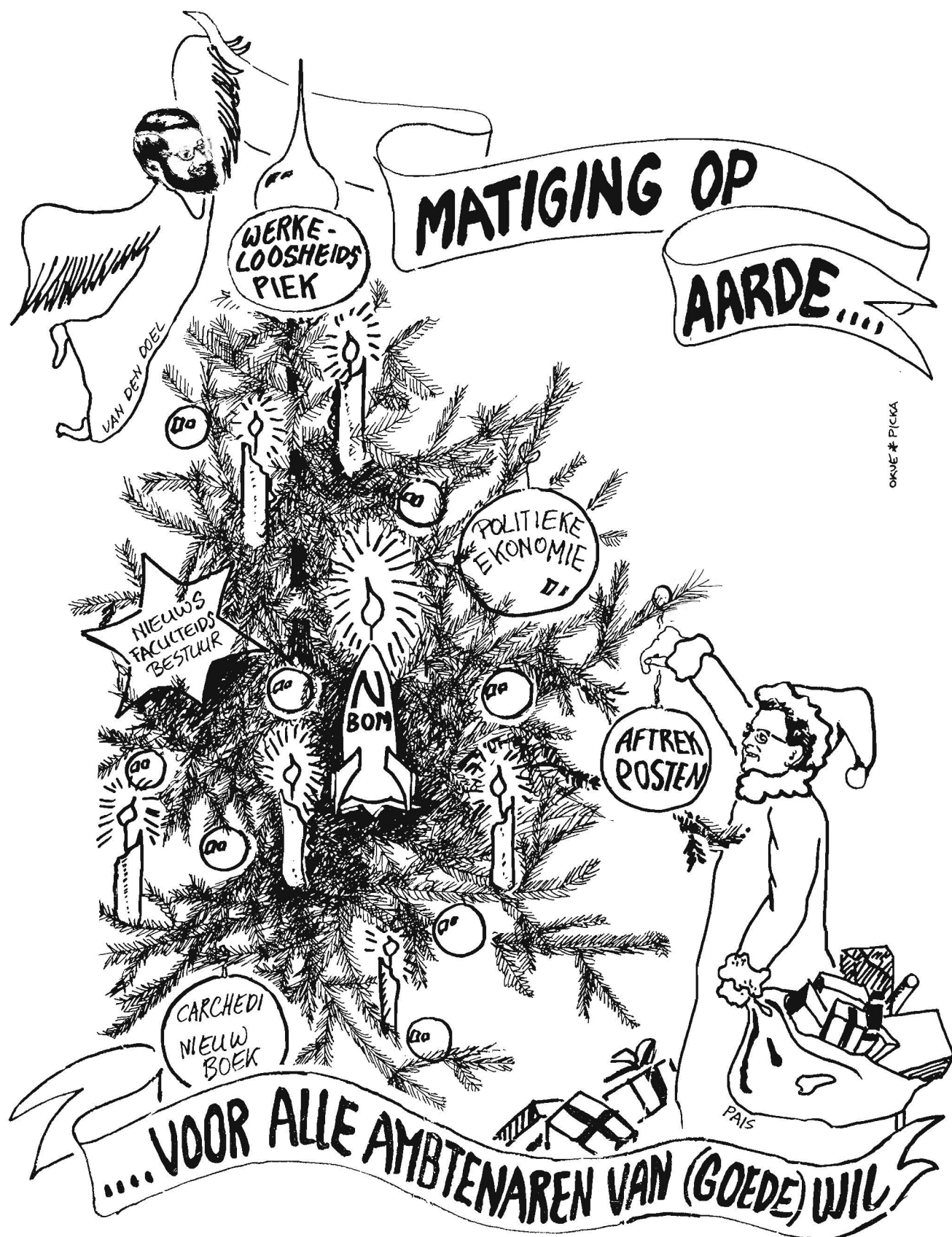

rostra

JANUARI 1978

nr 57

rostra

blad van de
economische
faculteit

jaargang '76-'77

redactie

Pieter Beemsterboer
Annegreet van Bergen
Kees de Boer
J.G. Lambooy
Herman van Oorschot
Ton van der Peet
Paul Rupert
Hein Vrolijk

adres

Jodenbreestraat 23
Kamer 1324
tel. 5254017
SEF, tel. 5254120

postadres

Jodenbreestraat 23
Kamer 2167
Amsterdam

illustrator

Onno Krafft van Ermel
Andra Picka

Adreswijzigingen moeten
gestuurd worden naar
Studentenadministratie

drukkery

drukkerij Kaal,
Nieuwe Herengracht 61

inhoud

PAG	2	redactioneel
"	3	sollicitatieprocedure
"	4	interview Ben Sanders
"	5	eerste jaars
"	6	neutronenbom
"	8	ronduit de raad
"	9	herprogrammeringsfunctio- naris.
"	10	boekbespreking Carchedi
"	11	corrostrapondentie
"	12	tijdschrift politieke economie
"	13	Interview Carchedi
"	15	leefklimaat Maupoleum
"	17	vrouwen studies
"	18	kandidaatsassistenten
"	19	boekbespreking Flip de Kam
"	20	asva conferentie
"	21	Kerstverhaal
"	23	ingezonden med. asva

RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE

door een redactionele vergissing is het vorige
nummer abusievelijk nummer 59 genoemd, dit had
nummer 56 moeten zijn.

De redactie biedt hierbij zijn verontschuldigingen
aan.

RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE/RECTIFICATIE

Nr 57, een merkwaardig nummer.

Aller eerst komt het na nummer 59 (een abuis zie hierboven)

Bovendien het eerste nummer dat naar ons beste weten meer dan 20 pagina's bevat (is het dan niet de moeite waard er een maandje langer op te wachten?). En natuurlijk is dit ons extra special speciaal kerstnummer; tot uitdrukking komend in de voorplaat en het door ons aanbevolen kerstrecept op pag. 9. En last but not least heeft de redactie die dit nummer heeft samengesteld een niet onbelangrijke wijziging ondergaan. Is in de vakature van het docent redactielid nog niet voorzien (zie pag. 3), van studentzijde bestond meer animo om mee te werken aan ons blad.

We namen afscheid van de meer dan voortreffelijke redakteuren: Annegreet van Bergen, Pieter Beemsterboer en Ton van der Peet (ook afgestudeerd, van harte Ton). Bij het doorbladeren van oudere nummers kunt u hun namen meerdere malen tegenkomen, maar wat u niet kunt is de waarde schatten van hun totale inbreng. Annegreet heeft zich vooral ingezet voor de vrouwenaangelenigheden, binnen en buiten de faculteit; Pieter heeft zich in zijn ruim 2 jaar durend redakteurschap een waar Pietertje van alles betoond en was bovendien een uitstekend public relations- en advertentiemedewerker tegen wil en dank. Ton moet voornamelijk genoemd worden als begenadigd veelschrijver en ideeenaandragers (leest u er zijn artikel over het bezoek van Gill aan ons land er eens op na in het vorige nummer). Hoezeer we ook rouwen om hun afscheid nog meer kunnen we ons verheugen in de komst van 3 nieuwe redakteuren: Noor de Bruin, Ingrid Westerman en Piet de Vrije. Alle 3 hebben aan dit nummer reeds de nodige stenen bijgedragen, bovendien blijkt Noor gezegend met een bruikbaar teken-talent zodat de aktualiteit van onze cartoons eindelijk wat kan worden opgekrikt. Dit nummer is met de nieuwe ploeg (we zijn er nog eerder uit dan van Agt) met veel enthousiasme samengesteld. Uw reacties waarderen wij, uw medewerking wordt omhelsd (dit is een oproep, stuur uw stukken naar Rostra, post faculteitsbureau kr. 2167)

Het voor u liggende nummer spreekt voor zichzelf, opvallend is evenwel dat zowat een boekbespreking als een interview geweid zijn aan dhr. Carchedi. Pittige stukken voor de liefhebber; de moeite waard om je er eens op stuk te bijten.

Rest ons dank aan de typistes van dit nummer: mevr. Schipper en mevr. vd. Horst.

Het ga u goed met kerstmis en in 1978.

SOLLICITATIEPROCEDURE

verslag van de redactie

Al enige tijd zoekt de redactie van ROSTRA naar een opvolger voor de Heer Lambooy als stafmedewerker in de redactie. Een taak die ons formeel is toebedeeld in "het Statuut" van ROSTRA.

De sollicitatieprocedure is vier maanden geleden door de redactie gestart door het plaatsen van advertenties in ons blad. Sindsdien zijn er een aantal onverkwikkelijkheden voorgevallen die ons tot de ongebruikelijke stap hebben doen besluiten een gedeelte van de gang van zaken aan u voor te leggen. Enerzijds omdat wij van mening zijn dat dit de enige weg is om nog op fatsoenlijke manier tot een opvulling van de vakature te komen. Anderzijds om verantwoording, in het openbaar, aan de lezers af te leggen. Ook daarom hebben we besloten de sollicitatieprocedure opnieuw te openen om zo met een schone lei te kunnen beginnen.

Toen Prof. Lambooy te kennen gaf, wegens drukke werkzaamheden niet langer in de redactie zitting te kunnen nemen, hebben wij als redactie herhaalde verzoeken tot sollicitatie geplaatst om de ontstane vakature te vullen. Aanvankelijk leidde dit tot geen enkele reactie. Daarom hebben wij uiteindelijk zelf stappen ondernomen en een aantal mensen verzocht te solliciteren. Dit leidde ertoe dat de Heer X(micro) solliciteerde op de vakature.

v.d. Doel & Pais

In oktober ontvingen wij een brief van Prof. van den Doel met de volgende strekking:
Naar aanleiding van het vertrek van Prof. Lambooy zou ik de Heer Pais willen voordragen voor de ontstane vakature. Enerzijds omdat hiermee aan het bezwaar dat Prof. Pais te weinig deel zou nemen aan het fakultaire gebeuren tegemoet wordt gekomen, anderzijds omdat ik

Rostra is het blad van de economische fakulteit. De kosten worden gedekt door advertenties en voornamelijk door een jaarlijkse fakulteitsbijdrage. De redactie wordt bemand door studenten en volgens statutaire verplichting een staf-lid. Ook kent Rostra een Beheersraad, hierin hebben zitting: Prof. Goedhart, Prof Klant, mevr. van der Horst, Drs. Meltzer, J.Conijn en Dr. Koopman.

Alle redactieleden worden benoemd door de Beheersraad op voordracht van de zittende redactie. De redactie draagt zorg voor een open sollicitatieprocedure.

De redactie zet zich naar beste weten en kunnen geheel belangeloos in om aan de fakulteitsgemeenschap een zo goed mogelijk leesbaar blad aan te bieden.

geloof dat Prof. Pais de op zich genomen taak naar beste vermogen zal vervullen.

De redactie was in deze van mening dat een serieuze kandidaat zelf dient te reflektieren. Omdat wij geen enkele verdere reactie van Prof. Pais zelf ontvingen hebben wij Prof. Pais niet als kandidaat beschouwd.

X trekt

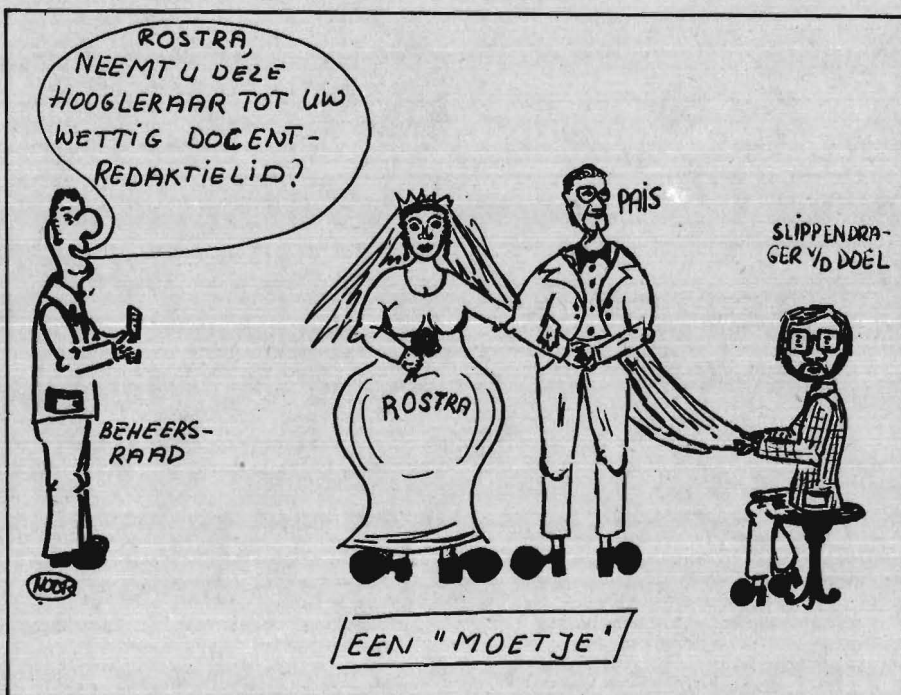
zich terug

Toen de vervulling van de vacature door X (micro), bijna rond was, gaf deze te kennen af te zien van zijn candidatuur, in verband met zijn wetenschappelijk werk.

Y trekt

zich terug

De redactie heeft toen de Heer Y benaderd om te solliciteren. Dit wilde de Heer Y graag doen. Hierna werden we door J. Conijn lid van de Beheersraad opgebeld met de mededeling dat de Heer Y zich na overleg met de Heren Goedhart en de Heer Klant, beide lid van de Beheersraad, had teruggetrokken. Bovendien werd in dit telefoongesprek de redactie opgedragen om de Heer Pais expliciet te gaan vragen of hij zou willen solliciteren. Dit telefoongesprek werd gevolgd door een briefkaartje van de heer Conijn met de volgende tekst: "Ben vergeten te zeggen dat behalve Pais ook X(micro)

vervolg op pag. 16

BEN SANDERS:

"ONDERWIJS: GEEN TRECHTER"

Rostra interviewde Ben Sanders voor de aanvang van zijn werkzaamheden in het Fakulteitsbestuur.

Rostra: Wie ben je, hoelang studeer je hier en wat heb je zoal gedaan tijdens je studie?

Ben: Ik ben die ik ben. Maar goed. Hoelang ik hier studeer..., 3 jaar, ik ben nu vierde jaars. Het eerste jaar heb ik me te pletter gestudeerd. Je moest toen nog de propedeuse in één jaar halen anders moest je het hele jaar overdoen. Wel heb ik toen nog in de propedeuse-raad gezeten en in het eerstejaars-overleg. In het tweede jaar ben ik actief geworden in de Aktiegroep Economen (AGE of aktiegroep); vergaderingen bijwonen enzo. We hebben toen onder andere gewerkt aan een beoordeling van de kandidaatsstudie. Ook heb ik, maar met minder inzet, nog even in het SEF-bestuur gezeten. Vorig jaar was ik penningmeester van de ASVA. Dat kostte een hoop tijd maar was toch erg leerzaam. Jammer alleen dat je naast je studie dan zo weinig tijd overhebt. Want wil je hier wat van je studie maken dan moet je het erzelf naast doen. Daar bleef toen weinig tijd voor over.

Dit kursusjaar dacht ik rustig terug te kunnen komen, maar dat bleek niet helemaal gewaardeerd te worden. Maar ja, je kan ook niet al te veel op je lauweren gaan rusten. Als je in het dagelijksbestuur van de fakulteit zitting neemt, kan je minder hard studeren dan normaal, maar ik hoop dat ik het toch leuk blijf vinden.

Rostra: Centrale verkiezingsleus van de AGE was: "Studenten in de vakgroepen." Gaat dat nu tijdens jouw bestuursperiode gebeuren?

Ben: Je weet waarschijnlijk dat er al in de Fakulteitsraad gediskussieerd is over deze zaak. Hierin is besloten dat er studenten in de vakgroepen zullen komen. Alleen gaat het erom hoe. We hebben nu een nieuwe WUB: 1977. Op basis daarvan is het mogelijk studenten in de vakgroepen te hebben, alleen van een wezenlijke invloed is dan geen sprake. Staf in vaste dienst zou de meerderheid in het vakgroepsbestuur moeten hebben. En dan komt nog de staf in tijdelijke dienst, de TAS en dan de studenten. Waarom hechten wij nou waarde aan de studenten inbreng, nou omdat in de vakgroepen toch in eerste instantie het onderwijs bepaald wordt.

Studenten hebben mede in het kader van de herstructurering voorstellen voor onderwijsverbetering ontwikkeld, soms samen met de staf. Wil je die verbeteringen invoeren dan zal je op de plek moeten zitten waar het onderwijs bepaald wordt.

In de Fakulteitsraad is toen gezegd dat het onderscheid zoals dat in de WUB-77 staat, tussen staf in vaste en in tijdelijke dienst, hier alleen formeel bestaat, niet in het praktisch functioneren. Dat onderscheid willen we er in ieder geval uit hebben. In de raad is besloten hierop een experiment aan te vragen. Wil je er nu voor zorgen dat de stu-

denten een wezenlijke invloed hebben in de vakgroepen dan moeten de getalsverhoudingen uit de WUB-77 veranderd. De Fakulteitsraad heeft nu besloten dat de staf in vaste en tijdelijke dienst de helft plus één van de plaatsen in het vakgroepsbestuur krijgt en de studenten en TAS de rest.

De WUB is zoals mevrouw G. Oly terecht stelde een wet op de bestuursHERVORMING daarom is het experimenteelartikel erin van wezenlijk belang. Het gaat er niet om, om iets definitiefs vast te leggen maar om, na de demokratiseringsstrijd uit de zestiger-jaren, de Universiteit te demokratiseren.

Rostra: De AGE zegt, studenten moeten al tijdens hun kandidaats in de vakgroep kunnen zitten. Waarom maken jullie daar zo'n zwaar punt van?

Ben: In principe zijn we ervoor dat iedereen die hier op de fakulteit onderwijs volgt ook lid kan zijn van de vakgroepen. Dat wil nog niet zeggen ook in het vakgroepsbestuur. In feite zou het zo moeten zijn dat onderwijs niet alleen maar het werk van een trechter is, zo van die en die formules gooi je er maar in. Het moet een wisselwerking zijn. Onderwijs moet steeds aangepast kunnen worden.

Rostra: Maar waarom nu die kandidaatsstudenten erin?

Ben: Wij zien wel een aantal praktische bezwaren dat bijvoorbeeld propedeuse studenten niet direkt in een vakgroepsbestuur zouden kunnen. In de Fakulteitsraad hebben we toen de positie ingenomen: kandidaatsstudenten erin. Anderen zijn er die willen dat je alleen als je doktoraal groot voorbereid in de vakgroep mag zitten. Dat is natuurlijk waanzin. Ook als je in het kandidaats zit heb je natuurlijk al een wezenlijk stuk onderwijs genoten...

Het hoogste orgaan aan onze fakulteit is de Fakulteitsraad. Alhoewel ze niet de inhoud van het onderwijs en onderzoek bepaalt (dat gebeurt in de vakgroepen), stelt ze wel het onderwijs- en onderzoeksprogramma vast, regelt ze benoemingen de formatie per vakgroep, benoemt ze de fakultaire commissies etc. Kortom ze bestuurt de fakulteit. De Fakulteitsraad kiest al dan niet uit haar midden, een dagelijks bestuur, bestaande uit drie leden, waarvan één student is. Omdat de Aktiegroep Economen de grootste studentenfractie is draagt zij een student als kandidaat voor. Per 1 december is dat Ben Sanders. Per 1 oktober was de Heer Koenders de Heer Verstege opgevolgd als sekretaris en al eerder was Prof. Verburg Prof. van Ankum opgevolgd. Met z'n drieën bereiden ze de Fakulteitsraad-vergaderingen voor en houden de bestuurlijke gang van zaken in de fakulteit in de gaten.

Rostra: Ja maar als het over de vakgroep gaat, gaat het over een specifiek stuk onderwijs in die vakgroep.

Ben: Inderdaad, we brengen ook een nadere restrictie aan dat je alleen bij die vakgroep kan die je in het kandidaats al hebt gevolgd.

Rostra: De Aktiegroep Economen is een ASVA-groep, wat betekent dat?

Ben: Formeel betekent het, dat de aktiegroep een fractie in het hoogste orgaan van de ASVA heeft: de ASVA-beleidsraad. Met andere ASVA-studiegroepen wordt daar het beleid van de vakbond bepaald. Inhoudelijk betekent het dat je het werk wat je hier op de fakulteit doet op een hoger nivo kunt brengen. Bijvoorbeeld bij de discussie over een nieuw beurzenstelsel vorig jaar. Toen hebben we hier bij de economen een idee ontwikkeld hoe het studiefinancierings-

vervolg op pag. 5

vervolg van pag. 4

stelsel eruit zou kunnen zien. Dat plan werd toen door de ASVA en later het LOG overgenomen. Maar het is ook een kwestie van twee richtingsverkeer.

Rostra: Volgend jaar een geherprogrammeerde propedeuse; voor het eerste trimester een algemene inleiding. Verbetering of verslechtering?

Ben: Toen ik in de propedeuse zat is er op aandrang van de studenten onderzocht of de opsplitsing in de vakken niet wat later in de studie zou moeten beginnen. De algemene inleiding moet een basis scheppen. Daarin moet het economisch kenobject, ook in historisch perspectief, worden behandeld. De opsplitsing in de vakken micro, macro en bedrijfs moet vanuit de inleiding voorbereid worden. De AGE heeft hier al lang voor gevochten.

Rostra: Er wordt altijd gezegd dat de ideeën van de studenten pas na 5 jaar in de Fakulteitsraad worden overgenomen.

Ben: Het toont aan dat akties binnen korte of lange termijn toch hun resultaat afwerpen.

Rostra: De staf verwijt de studenten nog wel eens apathie, ze bereiden geen colleges voor enzo.

Ben: Het bezoek aan colleges loopt soms wel wat terug. Dat komt omdat mensen zich het onderwijs wel even op een andere manier hadden voorgesteld. Het impoponeren van formules en het voordragen van handboeken nodigt nou niet uit tot zelfwerkzaamheid. Als je de studenten hun pen laat leegschrijven en nog eens thuis de sommetjes laat maken vervreemd je ze van hun onderwijs.

Rostra: Semesterblokken in het kandidaats hoe staat het daarmee?

Ben: De idee van semesterblokken is voortgekomen uit de wens van studenten tot onderwijsverbetering: aktualiteit, pluriformiteit, mogelijkheid tot discussie en onderzoek. Bovendien is 11 weken voor het huidige programma bij de meeste vakken al te kort. Verlenging naar 16 weken is in het herprogrammeringsvoortstel nog eens vastgelegd. Er moet nu zo snel mogelijk aan gewerkt worden, dat hoeft helemaal niet te wachten op een invoering van de herprogrammering.

Rostra: Hoe kan je nu als gewoon student invloed op het Aktiegroepbeleid uitoefenen? Of anders, voor wie zit je nu eigenlijk in de raad, voor de studenten of de AGE?

Ben: De Aktiegroep tracht, ik dacht dat dat aardig lukt, om zoveel mogelijk studenten te vertegenwoordigen, zowel in als buiten de Fakulteitsraad. Zo'n beleid kan je alleen voeren als je de mogelijkheid biedt om iedereen hierover mee te laten praten en beslissen. De wekelijkse Aktiegroepvergadering op maandagavond (19.30 uur kamer 2163) is hiervoor één mogelijkheid. De seminars die meestal twee maal per jaar worden gehouden vormen een andere mogelijkheid om over het meer lange termijn beleid te beslissen. En tot slot kan je me op mijn kamer (2162) altijd opzoeken met allerlei ideeën en/of problemen. Studenten vertegenwoordig ik dus op basis van beraadslagingen in de Aktiegroep Economen.

Rostra: Vriendelijk dank voor dit interview, we hopen je nog veel in de kolommen van ons blad tegen te komen, vooral in 'rond uit de raad' ons maandelijkse artikel over het bestuurlijke gebeuren aan deze faculteit.

TH
P.V.

VER VAN HUIS!

Voor het eerst op de universiteit veranderingen op en top. Een eigen kamer, los van het ouderlijk huis, een grote verantwoordelijkheid wat betreft studeren. In feite een erkenning van je volwassenheid en daarmee een verlegging van verantwoordelijkheid van docent/ouder naar student.

verandering

De overgang is zo plotseling en zo extreem dat je je af kunt vragen of de middelbare school hier geen terrein braak heeft laten liggen: opvoeden tot zelfstandigheid. Dat er niets aan gedaan wordt ervaar je pas goed als je zelf de stap naar een zelfstandig bestaan maakt.

teleurstelling

Zo groot als de stap buiten de studie is zo klein lijkt hij daarbinnen. Het lesprogramma wijkt weinig af van de gangbare situatie op de middelbare school. De hulpwetenschap, wiskunde en boekhouden, zijn een vervolg van de V.W.O.-opleiding maar ook de andere vakken verschillen weinig van het V.W.O. Voor iemand die economie gaat studeren om de maatschappelijke relevantie van het vak of omdat hij de werkloosheid in zijn geboortestreek, de oostelijke mijnstreek verklaard wil zien, is het een bittere pil te moeten constateren dat de middelbare school voortgezet wordt met wat meer diepgang en meer vaart, maar zonder de mogelijkheid tot praktisch werk met de maatschappij, de werkloosheid. Dit alles voorbarig? Je zit natuurlijk in de propedeuse en daarna wordt alles misschien wel beter. Maar afgezien van dat schijnt in de B-toets macro aandacht besteed te worden aan deze praktische problemen in een 6-tal hoorcolleges. Er moeten zelfs vakbondsmensen komen.

Dick van Nes

MEDEDELING

Met ingang van 10 Oktober 1977 is de heer drs. H.M.A. Koenders, de heer drs. C.L.H.B. Verstegen opgevolgd als secretaris van de faculteit.

De samenstelling van het faculteitsbestuur ziet er nu als volgt uit:

Prof. dr. P. Verburg, voorzitter
Drs. H.M.A. Koenders, secretaris
B. Sanders, student-vertegenwoordiger.

wat is dom?

de NEUTRONEN - BOM !

In het hierna volgende stuk zal een poging gedaan worden om enige argumenten aan te dragen voor de actie tegen de neutronenbom.

Ook enkele argumenten die door de voorstanders van de neutronenbom worden gehanteerd zal enige aandacht worden geschonken. Aan het slot van het artikel volgt een kort overzicht van de ontwikkelingen op politiek nivo die wellicht inzichtelijk kunnen maken wat de kans is dat de N-bom in productie zal worden genomen.

Het leek ons eerst nuttig iets te vermelden over de technische werking van de N-bom en het verschil met de oudere waterstofbom.

De N-bom is gebaseerd op hetzelfde principe als de waterstofbom, en is dus ook een kernwapen. Een normale atoombom is in vier opzichten dodelijk. Bij de ontploffing komt een ongelooflijke hoeveelheid hitte vrij ten tweede ontstaat er een sterke schokgolf. Als derde uitwerking kunnen we een direct dodelijke straling onderscheiden in de vorm van "snelle" neutronen. Deze snelle neutronen gaan dwars door platen metaal en beton heen, maar vernietigen bepaalde menselijke cellen. (Nl. die cellen met veel elementaire waterstof bindingen die, door de snelle neutronen als het ware uiteen geslagen worden). Tenslotte is er de "fall-out", radio actieve straling die bij de ontploffing van de bom zelf vrijkomt, maar doordat de ontploffing in de lucht plaats vindt, daar eerst een tijdlang blijft zweven en na verloop van tijd pas op het aardoppervlak terecht komt. De genoemde vormen van stralingen kunnen de meest weerzinwekkende ziektes veroorzaken zoals leukemie (een soort bloedkanker), nierziekten, erfelijke afwijkingen en beenmergsyndroom.

straling

Bij de bestaande atoombommen komt het grootste gedeelte van de energie vrij in de vorm van hitte en de schokgolf (ongeveer 95% van de energie). Bij de N-bom, echter, komt het grootste gedeelte van de energie vrij in de vorm van straling (ongeveer 80%). Ook de zogenaamde "fall-out" is aanzienlijk door de toepassing van een kleine atoombom als ontsteking. Tenslotte brengt de N-bom wat de straling betreft nog een ander effect met zich mee: door de sterke neutronenstraling wordt de Stikstof in de atmosfeer omgezet in radioactieve koolstof (C-14). Uit de voorgaande beschrijving laat zich nu al gemakkelijk concluderen dat er van een zogenaamde "schone bom", beslist geen sprake is.

Ook op onze faculteit wordt actie tegen de Neutronenbom gevoerd. Er is een werkgroep opgericht waarin zowel studenten als stafleden actief zijn. Het werk dat deze groep verzet heeft is al uitgemond in het verzamelen van enige honderden handtekeningen en het indienen van een motie in de faculteitsraad, tegen de invoering van de Neutronenbom (N-bom). Deze motie is onder andere gericht aan de Nederlandse regering. Door de SEF en de Aktiegroep zijn vele affiches, stickers en N-Bom-Bulletins, waarin veel goede informatie over de N-bom en de actie die hiertegen gevoerd wordt, verkocht. In dit dubbel-dikke kerstnummer van Rostra past ook zeker enige bezinning over vraagstukken zoals vrede en veiligheid, die alles te maken hebben met de acties tegen de invoering van de N-bom.

door een nieuwe escalatie van de bewapeningswedloop zal optreden, een nieuwe miljardenverslindende bewapeningsrace.

NAVO

-De atoomdrempel wordt verlaagd. Dit houdt in dat de drempel om atoomwapens daadwerkelijk te gebruiken verlaagd wordt. Dit is temeer het geval omdat de NAVO-militairen van plan zijn de N-bom als conventioneel wapen voor te stellen. De beslissing over het inzetten van dit atoomwapen komt dan niet meer bij de president van de V.S. te liggen maar bij de militaire staf van de NAVO, die het wapen dan eventueel onmiddellijk bij het begin van eventuele gevechtshandelingen kunnen inzetten. -Het Non-proliferatie-(verspreidings)-verdrag wordt verder ondermijnd door de invoering van de N-bom. Dit verdrag verplicht namelijk kernwapenlanden om effectieve maatregelen te treffen om verspreiding van kernwapens tegen te gaan. Door de invoering van de N-bom, kunnen de niet-kernwapenlanden zich direct bedreigd voelen en proberen ook een dergelijke bom te ontwikkelen. Zeker geldt dit bezwaar als de N-bom wordt voorgesteld als conventioneel wapen. Het non-proliferatie-verdrag geldt dan immers ook niet meer!

voors

De voorstanders van de invoering van de N-bom, wijzen op de volgende voordelen:

-Minder materiele vernietiging en minder secundaire radioactiviteit, zodat het met deze bom gebombardeerde gebied weer vrij snel te betreden is. De schattingen hieromtrent lopen uiteen van 24 tot 48 uur. Ook zou de bom, door het geconcentreerde gebied waarin de bom werkzaam is, minder onbedoelde slachtoffers maken. -De bom zou een goede troef in de onderhandelingen zijn ten aan-

gevaaren

Ik wil nu meer concreet ingaan op de gevaren die deze bom met zich mee brengt.

-De N-bom is radiobiologisch gezien een verschrikkelijk wapen. Zoals reeds gemeld is er sprake van de meest verschrikkelijke ziektebeelden. Deze verschijnselen treden vooral op grotere afstanden van de ontploffing op (een kilometer en verder). Op kortere afstand treedt de dood na enkele weken in na ziekteverschijnselen als acute ziekte in de hersenen, braken, diarree en nog veel meer kwellingen.

-Als dit wapen in het arsenaal van de NAVO wordt opgenomen heeft dat effect op de bewapeningspolitiek in andere landen. Het is niet aannemelijk dat men in andere landen niet zal proberen ook tot de ontwikkeling van een dergelijk wapen te geraken. Het is erg waarschijnlijk dat hier-

vervolg op pag. 7

vervolg van pag. 6

zien van de wederzijdse beperking van strategische en tactische nucleaire wapens.

-De bom zou een goed tegenwicht vormen tegen "het overwicht" aan conventionele wapens van de Warschau-pact-landen.

-De bom zou ook betekenis hebben als afschrikkingsmiddel tegen eventuele agressieve plannen van de Warschau-pact-landen.

Volgens de schrijvers van dit stukje zijn deze argumenten voor de invoering van de N-bom, al of niet in de vorm van een conventioneel wapen, van een twijfelachtig gehalte, wat uit lezing van navolgend betoog een ieder duidelijk kan worden.

tegens

Dat de waarde van het eerstgenoemde argument al zeer beperkt geworden is, moge uit het voorgaande al wel heel duidelijk zijn geworden. Is U dat nog zelfs niet duidelijk dat beveel ik U een tweede lezing aan van ons artikel, U moest U schamen! Ten aanzien van het tweede argument (de onderhandelingstroef, weet U nog wel), moet worden opgemerkt, dat verdere onderhandelingen alleen maar verder in het slop zullen geraken, doordat het voorzichtige vertrouwen dat wederzijds bestond nu wel helemaal de grond in zal worden geboord, als zo' een afschuwelijk wapen wordt ingelijfd bij het al niet geringe arsenaal moordtuig dat in West-Europa staat opgesteld.

Over de geldigheid van het derde en vierde argument (tegenwicht tegen het conventionele overwicht van het Warschau-pact), is gemakkelijk te twisten.

De theorie van het conventionele overwicht, is een zogenaamde "worst-case" analyse. Deze analyse gaat uit van een conventionele aanval van het Oostblok, waarbij zij maximaal voorbereid zijn en de NAVO-landen totaal niet, zodat dan een maximaal resultaat verwacht kan worden van de Warschau-pact landen in hun streven de NAVO-landen militair onder de voet te lopen.

worst-kaas ?

Deze analyse levert evenwel een volstrekt onrealistische visie op, omdat het zeer onwaarschijnlijk lijkt dat een dergelijke aanval van het gehele Oost-blok zal komen, waar de zogenaamde "worst-case"-analyse wel op gericht is.

U zult al wel gemerkt hebben dat we zo langzamenhand af zijn gestapt van de argumenten die alleen met de invoering van de N-bom zelf te maken hebben en terecht zijn gekomen op de bewapeningsproblematiek in zijn geheel.

Dit is, ons insziens, ook onvermijdelijk bij de bestudering van het vraagstuk.

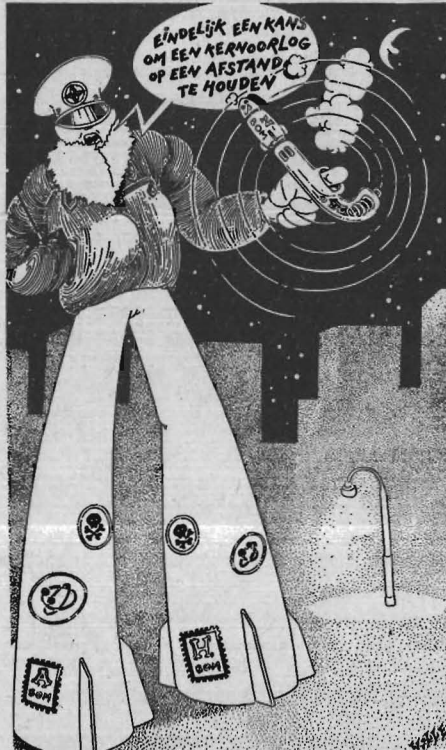
Deze actie tegen de N-bom betekent niet dat we niet tegen de andere atoombom zouden zijn.

Maar wat in dit geval nu juist zo belangrijk is, is het feit dat de

N-bom nog niet in gebruik is genomen en nog in ontwikkeling is. De wereld staat dus nog niet voor een voldongen feit. Er is dus nog tijd voor tegenmaatregelen, al is deze tijd kort. Uit bovenstaande moge dus blijken dat een actie tegen de invoering van de N-bom nog wel degelijk zin heeft en niet, zoals velen onterecht menen, rommelen in de marge is.

politiek

Al in 1976 reserveerde de toenmalige regering-Ford gelden voor de ontwikkeling van de N-bom. Pas na de onthullingen in de Amerikaanse pers kwam de ware betekenis van dit wapen aan het licht en de opzet van het Pentagon om dit wa

in productie te gaan nemen. President Carter heeft, onder meer onder druk van de publieke opinie, (er wordt wel op de rol die Nederland hier gespeeld heeft gewezen), de beslissing over de invoering van de N-bom bij de Europese regeringen gelegd.

Er gaan geruchten, evenwel, dat de Nederlandse regering al stilzwijgend accoord zou zijn gegaan met de Amerikaanse plannen. De VN wist hierover te melden dat in het NAVO-beraad over de invoering van de N-bom de Nederlandse inbreng zich beperkt heeft tot een vermanend "kalmpjes aan, jongens".

Ook bij de politieke partijen was er aanvankelijk geen sterk afwijzend standpunt met betrekking tot de invoering van de N-bom te bespeuren. Een uitzondering hierop waren wellicht de CPN en de PSP alsmede enkele individuen uit de PvdA. Maar hoe meer berustende berichten er in de kranten verschenen over de onvermijdelijkheid van het zwichten van de regering van zo'n klein land als Nederland, onder de NAVO-druk, hoe sterker het verzet tegen de N-bom groeide.

IKV

Door het Interkerkelijk Vredesberaad en Pax-Christie werd in kerkelijke kring de discussie over de N-bom aangezwengeld.

De discussie die gevoerd wordt in de CPN en de linkse beweging vormen ook de basis van de handtekening-actie die momenteel gevoerd wordt. De actie is een initiatief van het comité "Stop de Neutronenbom", die een snel groeiende ondersteuning ondervindt.

De publieke opinie is al in zo grote mate georganiseerd dat de Volkskrant onlangs wist te melden dat er in de tweede kamer zeker wel een meerderheid tegen de invoering van de N-bom te vinden zou zijn. Onder deze meerderheid zouden ook een aantal individuen uit de CDA-fractie (ARP) zijn.

Nu is dit misschien een wel wat voorbarige signalering en bovendien zegt het nog niets over een definitieve beslissing omtrent de invoering van de N-bom. Dit krantenbericht zegt wel iets over de zin van de actie zoals die tot nu toe is gevoerd. Naast de CPN en de PSP hebben nu ook D'66, de PPR het PvdA partij-bestuur en een aantal CDA-politici zich tegen de invoering van de N-bom verklaard.

Het instituut voor vredesvraagstukken, het polemologisch instituut in Groningen, het Stockholms Internationaal Peace Research Institute en vele andere autoriteiten op dit gebied zich ook onder de tegenstanders geschaard, alsmede vele prominente radiobiologen.

regering

De Nederlandse regering draait vooral nu nog om het argument heen dat er een gezamenlijk NAVO-standpunt geformuleerd dient te worden. Het zou ons dan niet passen om ons eenzijdig tegen de N-bom te verklaren. Het is evenwel niet waarschijnlijk dat deze verklaring eenzijdig zal zijn.

Wat als bemoedigend kan worden gezien, is dat de PvdA minister van defensie, minister Stemerding, een stapje in de "goede" richting heeft gezet, door te verklaren: "We zijn tegen, Tenzij". Tenzij wat wordt verder niet erg duidelijk. Deze onduidelijkheid is des te verontrustender nu er een regering is gevormd waarin twee partijen zitting hebben die zich beide NIET tegen de invoering van de N-bom hebben uitgesproken. Het voortzetten van het Initiatief Stop de N-Bom wordt hiermee nog belangrijker.

TH
PdV

RONDUIT DE RAAD

Vorig jaar rond deze tijd was de faculteit druk bezig met de herstructurering van het onderwijsprogramma. Uitgangspunt was een decreet uit Den Haag: cursusduur inkrimpen tot vier jaar, of anders een waterdichte argumentatie proberen te verzinnen waarom je van die vier jaar wilt afwijken. Gelukkig waren er in het universitaire wereldje enkele groeperingen, zoals LOG op landelijk en de ASVA op stedelijk nivo en - uiteraard - de Aktiegroep Economen wat onze faculteit betreft, die nog wel eens wat logica of gezond verstand in hun denken doen. Daardoor kwam men op de gedachte dat je eerst moet herprogrammeren (de inhoud van het studieprogramma vaststellen) alvorens je kunt herstructureren (de studieduur vaststellen). Zodoende kwam men er dus toe de argumentatie voor een vijfjarige studieduur te baseren op het studieprogramma. Daarmee ben je er natuurlijk nog niet want het is niet zo makkelijk als het lijkt om een studieprogramma zodanig op te stellen dat het inderdaad kan dienen als 'waterdichte argumentatie' voor een bepaalde studieduur. Sommige leden van de faculteitsraad, alsook enkele leden van de speciaal voor de herstructurering in het leven geroepen 'herstructureringscie' waren zelfs van mening dat het onmogelijk is om deze argumentatie zelfs maar plausibel te maken. Onzin natuurlijk maar

DENNIE PIT

begrijpelijker wordt dat als je ervan uitgaat dat ze het domweg niet kunnen. Dat laatste lijkt haast ongelooflijk. Docenten zijn immers de aanbidders van het onderwijs en derhalve als geen ander in staat een onderwijsprogramma samen te stellen. Zo heet het, ja. Zo wordt bijv. ook weer in de nieuwe wet op de universitaire bestuurshervorming (wub 1977), of althans in de toelichtingen daarop gesteld dat democratisering een goede zaak is als het om het bestuur gaat, maar dat het een slechtere zaak wordt naarmate 'besturen' Meer op 'daadwerkelijke besluitvorming inzake de organisatie van het onderwijs' gaat lijken. Democratisering oké, als de besluitvorming daardoor maar niet wordt aangetast. En besluitvorming over de inhoud van het onderwijs wel in de laatste plaats, dat moet voorbehouden blijven aan het wetenschappelijk personeel. (Volgens de wet zelfs uitsluitend aan het wetenschappelijk personeel in vaste dienst: hoogleraren en nog enkele zonderlingen. Over de argumentatie daarachter zal ik het niet hebben maar daaraan mis je niet veel: slaat als een tang op wat dan ook).

De herstructurering van vorig jaar is een mooi bewijs gebleken voor de stelling dat het wetenschappelijk personeel in zijn totaliteit bij uitstek niet in staat is tot een gedege (evaluatie en) herprogrammering van het onderwijs aan onze faculteit. Individuele docenten hebben daarin wel degelijk in bepaalde gevallen een niet gering aandeel gehad. Maar nu is het buiten kijf dat wat er al aan onderwijs geëvalueerd en

geherprogrammeerd is vrijwel volledig voor rekening komt van de studenten en hun vertegenwoordigers. Het deftigste herstructureringsrapport zoals dat uiteindelijk naar de minister is gestuurd draagt vrijwel volledig het stempel van de studenten.

tevergeefs

Feit is dat de doorsnee docent wel kijk heeft op zijn eigen vakgebied maar dat je niet moet vragen naar de plaats van dat vakgebied in het studieprogramma. Op z'n best zal ie streven naar een zo belangrijk mogelijke plaats (er wordt wat gestreefd) maar dat is dan ook wel alles. Vraag een dergelijke docent niet om een herprogrammering van het onderwijs in de economische wetenschappen, te beginnen bij de doelstellingen, uit te werken tot tussen-doelstellingen per studiefase en per vak/studieonderdeel en tenslotte tot een studieprogramma. Zelfs niet als ie daarvoor het bestaande programma en de ervaringen daarmee tot uitgangspunt mag nemen. Zulks is ten enen male tevergeefs want men is niet gewend te denken in termen van een studieprogramma, de optiek is die vanuit het specifieke vak (de aarde is nog steeds het middelpunt van het heelal).

kijk, en dat is nou een van de wezenlijkste verschillen tussen docenten en studenten: docenten hebben een optiek vanuit het specifieke vak terwijl studenten een optiek hebben die het onderwijsprogramma als geheel omvat. En het is niet alleen een verschil in optiek, het is een verschil in belang. Maar het is niet een belangen tegenstelling! Het belang van de studenten ligt in het onderwijsprogramma als geheel maar de kwaliteit van de afzonderlijke delen (de afzonderlijke fasen en vakken) is daarvoor a.h.w. een 'conditio sine qua non'. Het punt is echter dat een inbreng van de studenten - vanuit hun specifieke optiek - onontbeerlijk is voor de besluitvorming inzake de inrichting van het onderwijs.

revolutie ?

Wat de deelname van studenten aan de besluitvorming in de vakgroepen betreft heb ik niet de illusie (en dat moet sommigen toch een geruststelling zijn) dat die revolutionaire veranderingen aan onze faculteit tot gevolg zal hebben. Hoewel ik er zelf best een paar zou weten. En in de studieinhoudenota die de Aktiegroep Economen voor de zomer geproduceerde (een evaluatie van het onderwijs in propedeuse en kandidaats, met constructieve suggesties!) staan ook nog wel wat gedachten op grond waarvan een en ander er beslist heel anders uit zou komen te zien.

Bovenstaande foto werd genomen toen Dennie Pit, nu ruim anderhalf jaar geleden, Rob Kerstens opvolgde als studentlid van het Dagelijksbestuur van de faculteit.

Tot nu toe heeft hij telkenmale in Rostra de informatie verzorgd m.b.t. gebeurtenissen in de Faculteitsraad. Nu hij wordt opgevolgd door Ben Sanders zal dit zijn laatste bijdrage "rond uit de raad" zijn. De inhoud reikt dit keer dan ook verder, zo zal de lezer merken, dan een eenvoudig verslag.

De wijze waarop studenten in de vakgroepen vertegenwoordigd zullen zijn is in dit geheel natuurlijk van groot zo niet beslissend belang. Hierover kunnen we kort zijn: het is niet de bedoeling dat studenten de macht overnemen. Maar als het aan de Aktiegroep Economen ligt, zullen de studenten zich ook niet laten afschepen met een slap aftrekseltje van wat een werkelijke, daadwerkelijke medebeslissingsbevoegdheid moet zijn. Dan nemen we geen genoegen met constructies als: één student per vakgroep; of zoals; een zodanig aantal studenten dat van een reële inspraak kan worden gesproken maar waarbij dan aan die studenten als eis wordt gesteld dat ze afgestudeerd zijn of daaromtrent. Persoonlijk vind ik het belachelijk dat er zoveel weerstand is tegen het voorstel dat de Aktiegroep Economen heeft ingediend ten aanzien van de regeling der studenten-vertegenwoordiging in de vakgroepen.

loyaal

En dan moet je nagaan: wij hebben alle moeite gedaan om tegemoet te komen aan redelijke verlangens van de kant van het wetenschappelijk personeel en het niet-wetenschappelijk personeel. Zo hebben wij loyaal meegewerkt aan een bestrijding van de visie der wetgever dat er scherp onderscheid gemaakt moet worden tussen personeel in tijdelijke en personeel in vaste dienst. Zo hebben wij loyaal meegewerkt met de vertegenwoordigster van het niet-wetenschappelijk (technisch en administratief) personeel om te regelen dat op voet van gelijkwaardigheid met het wetenschappelijk personeel door hen aan het vakgroepbestuur kan worden deelgenomen. En zo zijn er nog een heleboel inzichten van docentenzijde geweest waaraan wij tegemoet zijn gekomen, vooral op het punt van het garanderen dat de vakgroep, althans het bestuur daarvan hanteerbaar blijft en dat moeizaam tot stand gekomen informele structuren niet teveel geweld wordt gedaan.

vervolg op pag. 14

drs. H. OOSTENDORP

herprogrammeringsfunktionaris

Per 1-9-1977 is Hans Oostendorp benoemd tot herprogrammeringsfunktionaris aan de economische faculteit. Hij heeft in Groningen sociologische economie gestudeerd. Tijdens die studie zat hij o.a. in de Onderwijscommissie en het fakulteitsbestuur en had zodoende veel te maken met herstructurering en herprogrammering, reden waarom hij solliciteerde naar de baan aan deze faculteit.

dagelijks werk: nieuwe propedeuse

Naast het doorwerken (en opzoeken!) van rapporten, notulen, brieven e.d. van fakulteitsraad, vakgroepen en commissies bestaat mijn dagelijkse werk uit: het bestuderen van literatuur over onderwijsevaluatie, het bezoeken van vergaderingen van de fakulteitsraad, onderwijscommissie, propedeuseraad, diverse vakgroepen, het overleggen met diverse docenten, studenten, de studieadviseur, het fakulteitsbestuur, het voeren van het secretariaat van de commissie herstructurering e.d. Op het ogenblik staan deze dagelijkse werkzaamheden in het licht van de herprogrammering van de propedeuse. Als ons programma, zoals in het herprogrammeringsrapport weergegeven, door de minister wordt goedgekeurd, moet in september 1978 een geherprogrammeerd eerste jaar van start gaan. Tevens zal de faculteit procedures moeten gaan ontwikkelen om haar bevindingen met de propedeuse aan de minister mede te delen. Bovendien zal er voor iedere student persoonlijk na de propedeuse een advies voor verdere studie moeten komen.

semesterblokken

Een ander probleem is de invoering van semester-blokken (16 weken) in het kandidaats (wat straks voortgezette basisopleiding gaat heten). De faculteit onderzoekt momenteel of invoering per 1 september 1978 haalbaar is.

Ik kan in dit korte stukje helaas niet volledig zijn, maar ik ben voor verdere informatie altijd bereikbaar. Ook zou ik iedereen die kritiek, suggesties of vragen wil spuien, willen oproepen om toch vooral eens binnen te lopen op kamer 2136, waar ik meestal verblijf. Mijn telefoonnummer is 4136. Bij geen gehoor even 4128 bellen. Post s.v.p. naar kamer 2149.

Hans Oostendorp

ROSTRA KERSTMENU

Uw lijfblad draagt u allen een warm hart toe, dat op de donkere dagen voor kerstmis extra gaat kloppen.

Niets is ons teveel als het erom gaat u tijd uit te sparen die u weer kunt wijden aan grensverleggende zaken. In dit kader leggen wij u allen het volgende kerstmenu voor waarmee u vriend en vijand verstedeld zult doen staan en bij de volgende gelegenheid zelfs van uw dis zult moeten weren wegens mateloze inhalingheid. Toegegeven het kost wat tijd maar bedenkt dat uren, besteed aan de voorbereiding van een goede maaltijd nog nooit tevergeefs zijn geweest.

Oordeel zelf:

Als voorgerecht serveert u uw gasten een koude aspergesla.

Het hoofdgerecht bestaat uit hazepeper, terzijde gestaan door een extra fijne puree en een ouderwets schaaletje zoete appels. Als nagerecht adviseren wij een exclusief kersttoetje: cranberrypudding.

recept

De receptuur is als volgt:

I Aspergesla.

benodigdheden: 400 gr. gekookte asperges; 2 slasaus; 2 eieren; 1 ons achterham

Laat de zo droog mogelijk uitgelekte asperges enige tijd marineren in zoveel slasaus, dat ze voor de helft onderstaan, keer de stukjes na een poosje om en dien de aspergesla op met koude hamrolletjes, waarin wat mayonaise gespoten is en met de halve hardgekookte of gevulde eieren.

II Hazepeper.

benodigdheden (4 personen):

1/2 haas; 1/2 ons lardeer

spek; 150 gr. boter

50 gr. bloem; 1 ui

1 dl. geurige azijn

(bij voorkeur marjolein

azijn) 2 dl. rode wijn;

3 lepels bessengelei

peper; zout; kruidnagel

1 blikje champignons.

Snijdt de haas in stukken en zet ze op een niet te hoog vuur op in de gesmolten boter waar de in dobbelsteentjes gesneden spekblokjes aan zijn toegevoegd (om het vlees niet te droog te maken). Bedruip het vlees regelmatig (om de 10 minuten) met het eigen vocht; ook kan onder het braden regelmatig wat water worden toegevoegd. Reken als braadtijd ongeveer 2 1/2 uur (het vlees is gaar wanneer het makkelijk loslaat van de botjes) Ontdoe de haas (wanneer deze gaar is) van de botjes. Neem de helft van de hazepeper uit de pan en ontvet dit, door na afkoeling het vet ervan af te scheppen.

Laat het overgebleven jusvet met wat extra boter bruin braden, braad hierin de gesnipperde ui, voeg de bloem toe, laat alles roevende bruin worden en giet er daarna de warme ontvette jus in kleine gedeeltes bij.

De herprogrammeringsplaats is op 1-1-1976 door de universiteit toegewezen, enerzijds om de herprogrammering ambtelijk te ondersteunen, anderzijds om op onderwijskundig gebied de faculteit te adviseren. Nadat gedurende bijna een jaar deze plaats door twee kandidaatsassistenten was opgevuld (in deze tijd is het herstructureringsrapport van de faculteit tot stand gekomen) besloot de faculteit om bij de invulling van de herprogrammering ook naar de onderwijskant te kijken. In dit kader zocht men naar iemand die zich enerzijds met de herprogrammering moest bezighouden, maar die anderzijds op het gebied van de onderwijsevaluatie, onderwijsvernieuwing e.d. bekend was, c.q. deze deskundigheid zou willen verwerven. Uiteindelijk ben ik dus op die termen aangenomen.

taken

Ik heb dus niet alleen als taak de herprogrammering verder te begeleiden maar tevens me te ontwikkelen tot een onderwijsadviseur van de faculteit, met name om een meer permanent systeem van evaluatie te ontwikkelen. In verband hiermee heb ik ook een samenwerkingsverband met het COWO: de onderwijskundige commissie van de Universiteit. In samenwerking met enige medewerkers van het COWO probeer ik te komen tot een aantal projecten aan de hand waarvan ik deze deskundigheid hoop te verwerven. Tevens adviseren deze mensen mij over literatuur over dit onderwerp.

Van groot belang acht ikzelf daarbij de binding van mijzelf als econoom en als ambtenaar van de economische faculteit met de faculteit.

Door mijn organisatorische inpassing in de faculteit (naast de studieadviseur met wie ik veel samenwerk-direkt onder het fakulteitsbestuur) is er geloof ik goede kans op dat mijn werk tot goede resultaten zal leiden.

De samenwerking met docenten, studenten, studieadviseur en leden van het fakulteitsbureau is hierbij onontbeerlijk. Deze verloopt tot nu toe prima.

BOEK CARCHEDI OVER HET KLASSE VERSCHIL IS TAAI

Over het boek van Carchedi zal ongetwijfeld gezegd worden dat het "moeilijk" is. Moeilijk door het weinig tastbare van de behandelde onderwerpen, moeilijk door de toepassing van onbekende begrippen, moeilijk omdat het boek een inzicht wil verschaffen in het denkproces dat de auteur zelf heeft doorgemaakt. In strikte zin is het niet een "boek", al bezit het de vorm ervan. We hebben te maken met een verzameling van een viertal, chronologisch gerangschikte artikelen, aangevuld met een verhelderende inleiding en verantwoording. En het geheel onder de noemer "over de economische identificatie van sociale klassen".

Men zou zich af kunnen vragen wat men zich voor moet stellen bij een dergelijke titel. Want hoewel de nomenclatuur 'economische identificatie' ongebruikelijk is, we doen niet anders dan groepen in de samenleving economisch benoemen. 'Actieven en niet-actieven', 'economisch afhankelijke groepen', 'werkgevers en werknemers': het zijn evenzovele identiteitspapieren. Maar wat is hun geldigheidswaarde in wetenschappelijk opzicht? Van welke voorstellingen, situaties, doeleinden zijn ze het produkt?

discussie

Het lijkt zinnig om met dit soort vragen in het achterhoofd het boek van Carchedi te gaan bestuderen. Maar daarmee is de voorbereiding nog niet compleet. Bedacht moet worden dat veel van wat Carchedi ter discussie heeft gesteld, de inzet is van een voortgaand debat over de status van de theorie van Marx, over de verhouding van wetenschap-ideologie-filosofie-politiek, over het concept van produktiewijze, over klassen en klassestrijd, over economie-politiek-ideologie enz. enz. En naast deze trefwoorden, voor het gemak een aantal van de bekendere deelnemers en initiatoren: Althusser, Balibar, Poulantras, Godelier, Bettelheim. Ook voor deze auteurs geldt dat ze 'moeilijk' zijn. Niet alleen dat er het probleem is waarmee elke marxistische auteur te kampen heeft: een begrip(en) (daaraan noodzakelijk verbonden) voorstellingswereld te produceren dwars door de heersende voorstellingen- en ideewereld heen. Heersend en materieel het gezin, de kerk, scholen en universiteiten, pers, radio, televisie e.t.c. functioneel beschouwd en de tendens volgend door Althusser de ideologische staatsrapporten gedoopt.

Marx

Maar ook binnen de zich op Marx beroepen de traditie nemen deze auteurs, en met hen Carchedi, een nieuwe en betrekkelijk recent verworven positie in. Een positie die al op het eerste gezicht gekenmerkt wordt door een doorbreken van de 'Hegel-Marx' en de Ricardo-Marx' traditie. Zoals Althusser eens Lenin parafraseerde: het is niet zo dat kennis van de Hegelse Logik voorwaardelijk is voor een goed begrip van Das Kapital, maar omgekeerd. Marx is het begin van een nieuwe wetenschap, maar formuleert deze goeddeels nog in een oude, al bestaande terminologie, een terminologie die in termen van de nieuwe wetenschap van de geschiedenis niet langer adequaat is.

Vandaar dat voor de auteurs uit deze richting de verantwoording van begrippen, hun onderlinge relaties binnen een systeem van begrippen, hun op elkaar aangewezen zijn etc., op de eerste plaats komt.

klassebegrip

In het boek van Carchedi vinden we dit terug. Stap voor stap wordt de poging onder nomen betekenis en bruikbaarheid van het marxistische klassenbegrip uit te werken. Het beseft dat vele ontwikkelingen in de ontwikkelde kapitalistische staten een uitdaging opwerpen voor de marxistische wetenschap geeft aan se studie bovendien een uiterst actuele dimensie. Ik denk hierbij aan de aandacht die besteed wordt door Carchedi aan de nieuwe "middenklasse", de werknemer bij de overheid etc.. Op zichzelf geen nieuwe verschijnselen, maar gezien de omvang van deze groepen is alleen al daarom een verklaring ervan imperatief.

globale kapitalist

Carchedi geeft ons die gedeeltelijk Gedeeltelijk, waar de nadruk niet ligt op identificatie per se, maar op economische identificatie. Het zwaartepunt komt zodoende terecht bij de produktieverhoudingen en op de ontwikkelingen daarvan. In dat kader geeft Carchedi aan dat, juist met betrekking tot bijvoorbeeld de groei van de "nieuwe middenklasse", het marxistische begrip van de totaalarbeider (collective worker) te completeren met het begrip "the global capitalist". Met dit laatste probeert de auteur een systematische verklaring te leveren van functionarissen in het produktieproces belast met leiding discipline etc. Daarmee lijkt een aanzet gegeven om de nieuwe middenklasse - lange tijd een verlegenheidsnaam waaronder een veelheid van deels conflictuerende voorstellen een plaatsje weten te vinden- op vruchtbare wijze te onderzoeken, bijvoorbeeld naar de aard van de inkomens. Carchedi probeert met betrekking tot dit laatste allerminst een afgerond beeld te geven. Interessant is echter wel zijn suggestie dat inkomensverschillen in ondernemingen, juist bij posities die uitvoering geven aan de "globale functie van het kapitaal" gekoppeld moeten worden aan de in kapitalistische verhoudingen objectief noodzakelijke hiërarchische ongelijkheid.

Drs. T. Korver is verbonden aan het sociologisch instituut van de U.V.A. Hij doceert daar arbeid en organisatie. Op het verzoek van de redactie geeft hij hier een bespreking van het zojuist verschenen boek van J. Carchedi "On the economic identification of social classes" (Routledge & Kegan Paul, London 1977)

Veel van de posities verbonden aan de nieuwe middenklasse zijn, zodra ze aan personen zijn gebonden, of in complete takenpakketten voorkomen, niet zuiver" maar bezitten zowel een component die verwijst naar directe of indirecte participatie aan aan het arbeidsproces en een component die die direkt gebonden is aan de globale functie van het kapitaal.

middenklasse

Carchedi verdedigt de stelling dat aan deze laatste component meer en meer wordt geknabbeld. De nieuwe middenklasse beweegt zich in de richting van de arbeidersklasse, niet, zoals in vele arbeidssociologische studies is verdedigd, de arbeidersklasse in de richting van de middenklasse. Men lette in dit verband. Men lette in dit verband op het begrip "ontwaardig-dekwalificatie, wat in Carchedi's argumentatie, terecht, een centrale positie inneemt.

Veel van het bovenstaande is, mutatis mutandis, van toepassing op de werknemers in overheidsdiensten en -bedrijven. Maar een en ander raakt een centrale problematiek: die van de produktieve en niet produktieve arbeid. Ieder die enigszins op de hoogte is met de marxistische theorie is op een of andere wijze wel bekend met deze problematiek. Ze raakt de kern van deze theorie. Produktief immers is bij een maatschappelijk begrip, hetgeen hier zoveel wil zeggen dat elke klassenanalyse vroeger of later (eigenlijk liever vroeger dan later) hier uitspraken moet doen. Een gedetailleerde analyse is bij Carchedi niet te vinden. We moeten het doen met enkele aanwijzingen en differentiëringen. Deze zijn in mijn visie echter belangwekkend genoeg om ermee door te gaan. Misschien dat we mogen verwachten van Carchedi's aangekondigde nieuwe boek over de economische structuur van het monopoliekapitalisme? In ieder geval: aanschaf van en studie op Carchedi's onderhavige boek aanbevolen!

Ton Korver

CORROSTRAPONDENTIE

Twintig november 1977 mag in de geschiedenisboekjes worden bijgeschreven als de dag waarop president Sadat van Egypte de volksvertegenwoordiging van de vijand rechtstreeks de vrede aanbod. Onder het toezien oeg van miljoenen kijkers over de gehele wereld voerde hij daarmee een politieke stunt op die zijn weerga niet kent. Na bijna dertig jaar schijnt het einde van het Midden-Oostenconflict plotseling en als een volkomen verrassing in zicht te komen. We kunnen ons daarbij afvragen waarom juist nu de ontknoping aangevangen heeft.

OLIEBOYCOT

De oorlog in 1973 had voor de westerse wereld zeer vergaande economische gevolgen. Nadat de Arabische landen de euvelde moed hadden om de wereldeconomie de duimschroeven met behulp van hun oliekraan aan te draaien, bleek pas hoe kwetsbaar de groei van Europa en de V.S. is. Zelfs het opgestoken vingertje van Nederland mocht niet meer baten. Hoewel het Westen onder leiding van Frankrijk onmiddellijk haar opstelling in het Midden-Oostenconflict herzag ten gunste van de Arabische zaak, kon dit gelijk toch niet voorkomen dat de olieboycot aanleiding werd tot de grote economische crisis waarmee we tegenwoordig te kampen hebben. Energieprijsstijgingen volgden elkaar in hoog tempo op en zelfs het machtige Amerika kon geen halt toeroepen aan de toenemende stroom "petro-dollars".

Nu, vier jaar na de oliestop en de oorlog, rijden onze auto's nog steeds niet op jus d' orange en drijft de hele geïndustrialiseerde economie nog altijd op olie, die voornamelijk uit uit Zuidwest-Azië afkomstig is. We proberen uit alle macht iets aan de crisis te doen, maar de belangrijkste ontwikkelingen blijken toch weer uit de V.S. te moeten komen. De president van dit land, dat per hoofd van de bevolking de meeste energie verbruikt, heeft een aardige oplossing gevonden, welke de grote problemen een aantal jaren kan uitstellen.

AMERIKAANSE STEUN

Onder de energieke leiding van Henry Kissinger kwam al in 1974 een troepenscheidingsaccorder tussen Egypte en Israël tot stand, dat onder andere voorzag in de wederingbruikname van het Suez-kanaal, dat na de zesdaagse oorlog van 1967 als grens tussen de troepen van beide landen dienst had gedaan. In ruil voor de heropening van het kanaal kreeg Egypte een belangrijke Amerikaanse steun bij de wederopbouw van de grensstreek en net als Israël omvangrijke economische hulp. President Sadat stelde zijn politiek steeds meer af op de V.S. en brak met Moskou, dat hem tijdens de oorlog nog met woord en daad terzijde had gestaan. Hij maakte zich afhankelijk van de Amerikaanse leveringen zowel in natura als in geld.

Volgend op de stroomversnelling van eind 1973 en begin 1974 trad een periode van stabiliteit in, die een belangrijke ontwikkeling tot gevolg

had. De Arabische landen, die het onderling toch al nooit zo goed kunnen vinden, splitsten zich in twee blokken: een gematigde en een extremistische groep ontstonden. De eerste had sterke banden met het Westen, terwijl de andere zich in de Sovjetgelederen schaarde. Ten dele was hierbij sprake van historische verhoudingen, maar een belangrijker oorzaak moet worden gezocht in handelsbetrekkingen. Saoedi-Arabië is hier een duidelijk voorbeeld van. Ook Egypte, dat in toenemende mate onder de Amerikaanse invloedssfeer kwam te liggen en dat bovendien een betrekkelijk gematigde president had en heeft, sloot zich eveneens aan bij de niet-extremistische landen.

WESTERSE BELANGEN

Het Westen heeft in de afgelopen jaren een toenemend belang gekregen in het Midden-Oosten, niet alleen vanwege de oliestroom, maar ook door de miljarden die in het gebied werden geïnvesteerd en de fabuleuze opdrachten die nog dagelijks aan Europese en Amerikaanse ondernemingen worden verstrekt. Bovendien beschikken de olie-exporterende staten over zulke gigantische bedragen, dat ze het geldverkeer danig kunnen ontwrichten. In dit licht bezien lijkt stabiliteit in Zuidwest-Azië van levensbelang voor de verdere economische ontwikkeling van de wereld. Ofschoon "verdeelt en heerst" een aardige tactiek schijnt, kan ze in het explosieve Midden-Oosten tot onvoorziene gevolgen leiden. Daarom verdient een politiek op vrede gericht de voorkeur. Uitbreiding van de Amerikaanse invloed doet de rest.

Nu de economische belangen in het Midden-Oosten dus verschoven zijn van de wapenindustrie naar een oplossing van het Israëlisch-Arabische conflict, begint een nieuwe fase in dit gebied. Onder de bezielende leiding van president Carter kwam de eerste stap naar de vrede tot stand als in een operette; de hoofdrolspelers maakten hun eerste wankel schreden in de miljoenen jaren die olie hiet. Alles begon eigenlijk al in 1974 toen Israël en Egypte onder druk van de V.S. concessies deden in het troepenscheidingsaccorder voor de Sinai-woestijn. Israël trok zich ten dele terug uit dit strategische gebied in ruil voor een door Amerikaanse troepen afgegrensd gebied, die tot de best bewaakte ter wereld uitgroeide. Een tweede stap naar de vrede was de Geneefse conferentie, die weliswaar direct na de eerste zitting werd geschorst, maar toch van symbolische betekenis is.

AFHANKELIJK

Ondertussen verstevigde de V.S. de banden met Egypte en deed met name Kissinger moeite ook Syrië uit de Russische invloed te halen. Aan de andere kant voelde Israël zich steeds meer in het nauw gedreven, doordat landen die met energieproblemen kampen, een "genuanceerdere" houding aannamen ten opzichte van het conflict, wat tot uiting kwam in een politiek en economisch isolement. Sterker dan voorheen

Opneming van ingezonden stukken betekent niet, dat de redactie het met de inhoud eens is. Zij behoudt zich het recht voor stukken te bekorten.

werd Israël afhankelijk van de V.S. Dit land maakte daar gebruik van door ook hier zijn toenemende druk te doen gevoelen. Zodoende heeft de V.S. in beide kampen de mogelijkheid haar diplomatieke pressie aan te wenden om de partijen tot een oplossing te dwingen.

Binnenlandse economische problemen overspoelden met name Egypte en Israël, wier defensie-uitgaven meer dan de helft van de begroting opslokten. Beide landen verkeren aan de rand van een bankroet. Door het slechte economische perspectief en de voortdurende vijandelijkheden bleven investeringen van buitenaf achterwege. De problemen beïnvloedden de binnenlandse situatie: in Egypte kwam het dit voorjaar tot ongeregelde heden, in Israël moest de socialistische regering plaats maken voor het Likoeblok, dat een liberale maatschappijvorm voorstaat. Dit al vergrootte de behoefte aan toenemende financiële steun.

Van de opeenstapelende problemen maakt president Carter handig gebruik om zijn politieke zin door te drijven. Aangezien Egypte een leidinggevende rol vervult in het gematigde blok landen, sterk onder invloed van Amerika staat en door de malaise steeds afhankelijker wordt van dit land, de belangrijkste vijand van Israël is en tot slot Sadat politiek in het nauw zit, heeft de Amerikaanse president aan deze staat een willige tegenspeler gevonden voor Israël, dat sowieso graag vrede wil maar qua concessies niet toegeeft. Dit laatste land onder pressie zetten geeft voor de V.S. al helemaal geen problemen. Om de stemmetjes van de operetteterren te smeren tast Carter ruim in de beurs. De publieke opinie doet de rest.

PALESTIJNEN

Stabiliteit en vrede in het Midden-Oosten betekent dat alle partijen aan hun trekken moeten komen, dus ook de Palestijnen. Voor deze groep mensen, die nu al dertig jaar met haat volgepompt worden door hun eigen "vrienden", zal ongetwijfeld een bevredigende en voor allen aanvaardbare oplossing worden gevonden. Nu de eerste stap naar de vrede is gezet, zal Jordanië vermoedelijk snel volgen en misschien kan de samenwerking met Israël voor een uitweg zorgen. Alleen Syrië, dat het extremistische kamp verkoos, kan nog enige moeilijkheden veroorzaken. In zijn eentje is dit land echter niet opgewassen tegen de Arabische druk van de meer gematigde staten, met name die van Saoedi-Arabië. Amerika zal zeker bereid zijn een vredesverdrag royaal te honoreren.

Carters politiek lijkt zowel voor het Westen als voor de bij het Midden-Oostenconflict direct betrokken landen grote voordelen te geven. Dat stemt tot optimisme. Wie de machtspolitiek van de V.S. verwerpelijk vindt, moet daarbij wel bedenken dat er voorlopig geen alternatief is om de vrede te verkrijgen. We zijn er echter nog lang niet, een moeizame weg vol barrières en concessies ligt nog in het verschiet; the show must go on!

Philip Minco.

Tijdschrift voor Politieke Economie

Politieke Economie is een begrip dat altijd nauw verbonden is geweest aan de socialistische beweging. Marx heeft eens geschreven dat de enige echte wetenschap die is van de politieke economie. Prof. Van der Doel heeft op onze fakulteit ook eens een gooi gedaan naar dit begrip om het aan zijn leerstoel te verbinden. Maar sinds hij vergeleken wordt met Koekoek en Van Veen is deze poging al even zeer mislukt als z'n opzet om tot een "Amsterdamse school" te komen. Sinds kort bestaat er in Nederland het Tijdschrift voor Politieke Economie. Het tweede nummer is onlangs uitgekomen en het derde zal binnenkort verkrijgbaar zijn. De redactie geeft als definitie voor de politieke economie de wetenschap die sociaal-economische ontwikkelingen opvat als maatschappelijke ontwikkelingen, ontwikkelingen in de verhoudingen tussen maatschappelijke groepen en klassen, die verklaring vereisen vanuit meerdere disciplines. Politieke economie is een kritische beschrijving van de alledaagse politieke en economische praktijk in het kader voor een socialistische beweging.

links

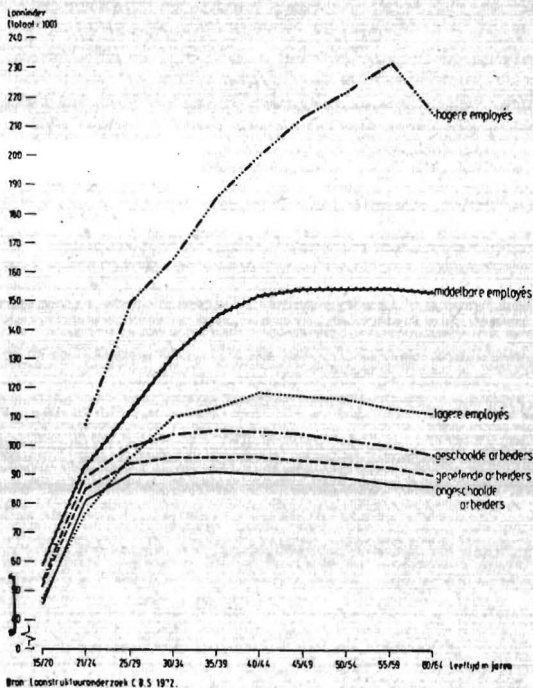
Een must voor alle economen die hun blik willen verruimen en openstaan voor kwaliteit. Een verademing voor allen die wel in economie geïnteresseerd zijn maar niet direkt economies geschoold (de redactie zegt "we proberen het eenvoudighouden.") Een welkome aanvulling in een land waarin zelfs ook in sociaal democratische kringen tegenwoordig maar al te gemakkelijk om het vraagstuk van de kapitalistische bezits- en zeggenschapsverhoudingen wordt heengelopen. Politieke economie niet, zo stelt de redactie, "omdat we zondig links willen zijn", maar "om de toets van wetenschappelijke kritiek te kunnen doorstaan." En dat is zeker op onze fakulteit der economische wetenschappen geen overbodige kreet. Een aantal artikelen uit het tijdschrift vormen bij diverse vakken interessante "aanbevolen literatuur". Vandaar een bloemlezing/bespreking van nummer 2 van het tijdschrift.

incidenteel

In de discussie over het loonbeleid speelt ook de term industriële loonstijging een rol. Het CPB rekent deze loonstijging on-

77/2

Figuur 1: Gemiddelde verdiende lonen per week in de nijverheid, naar leeftijdsgroep en arbeider (ongeschoold, geoeend, geschoold)/employé (lager, middelbaar, hoger) bij mannen in verhouding tot het totale gemiddelde

verkort door aan alle werknemers. In het eerste artikel van Tijdschrift voor Politieke Economie wordt nagegaan of dit terecht is. In ongeveer 20 pagina's wordt geanalyseerd waaruit deze incidentele posten bestaan en hoe deze zich verhouden. Zo worden berekeningen gemaakt van toenemende loonsvormen (macro) door overwerk, verhoging van het minimumloon, promotie, stijgend opleidingsnivo etc. Het is een actuele beschouwing geworden gestaafd met veel concreet cijfermateriaal en bronnenonderzoek. Toch ontbreken t.a.v. diverse posten (bijvoorbeeld bij berekening van een verschuiving in de

werkgelegenheid en de consequenties hiervan voor incidentele loonstijgingen) de vereiste gegevens. De schrijvers maken dan schattingen die door wijzigingen in de vooronderstellingen op hun realiteit worden getoetst. Conclusie van het onderzoek is dat CAO-werknemers van 30 jaar en ouder nauwelijks van incidentele loonstijgingen profiteren. Het wordt dan ook aangevochten dat het CPB deze loonstijgingen uitdrukt als stijging van het gemiddelde loon per werknemer. In 1976 zouden hogere loongroepen 9% in salaris zijn gestegen, de

vervolg op pag. 16

procentuele verandering van het reëel beschikbaar maandloon ten opzichte van januari 1975 van werknemers met twee kinderen jonger dan 16 jaar en een bruto jaarinkomen van f 20.000,- resp. f 23.000,- (modaal) in 1975. Exklusief vakantietoelag.

	veranderingen in % t.o.v. januari 1975					
	f 20.000,-			f 23.000,-		
	1975	1976	1977	1975	1976	1977
jan.	-	+0,8	+1,9(+0,6) ^a	-	+0,3	+1,2(-0,1) ^a
febr.	-0,3	-0,1		-0,3	-0,6	
maart	-1,7	-1,1		-1,7	-1,6	
april	-1,6	-3,1		-1,6	-3,6	
mei	-2,1	-3,4		-2,2	-4,0	
juni	-2,3	-3,4		-2,4	-4,0	
juli	+1,1	-0,2		+0,9	-0,6	
aug.	+0,1	-1,2		-0,4	-1,7	
sept.	-1,2	-2,3		-1,4	-2,7	
okt.	-2,0	-3,6		-2,2	-4,0	
nov.	-2,2	-1,1		-2,4	-2,0	
dec.	-2,4	-3,7		-2,5	-4,1	

a. Als initieel hebben we 1,8% per 1 januari 1977 berekend, hetgeen aan de hoge kant is. De cijfers tussen haakjes geven de situatie weer bij uitsluitend prijscompensatie per 31 december 1976.

GUGLIELMO CARCHEDI

INTERVIEW:

Twee gebeurtenissen heeft de redactie doen besluiten om een interview af te nemen met Guglielmo Carchedi. Er is momenteel een commissie bezig om te bekijken of Carchedi in aanmerking kan komen voor een 'persoonlijk lectoraat'. Verder heeft Carchedi onlangs een boek gepubliceerd, 'On the Economic Identification of Social Classes', dat vooral in het buitenland goede kritieken heeft gehad. Ook omdat de opvattingen van Carchedi over het hoe en waarom van de economische sociologie nog steeds bij te weinig mensen bekend zijn, was er dus voldoende reden om eens met Carchedi te gaan praten.

Carchedi is in Italië geboren en heeft daar economie gestudeerd. Na deze studie is hij sociologie gaan studeren in de Verenigde Staten, aan de universiteit van Delaware. Tevens heeft hij aan onze universiteit een postdoctorale cursus Europese Economische Integratie gedaan. Na zijn studies ging hij werken als econoom bij een City-planning kantoor in Delaware, om zich vervolgens te nestelen in New York bij de Verenigde Naties. Daar heeft hij onderzoek gedaan naar de inkomensverdeling en de sociaal-economische politiek op Jamaica. Een half jaar heeft hij op Jamaica gezeten om 'veldwerk' te doen. In 1971 kwam hij op onze fakulteit bij de vakgroep Economische Sociologie.

verschil

Ik vraag hem naar het grote verschil tussen Nederland en Amerika. Carchedi: "Toen ik in Amerika was heb ik gezien dat het een land met verschrikkelijke tegenstellingen was. Aan de ene kant heb je een enorme rijkdom, aan de andere kant heb je armoede. Het is een land van geweld. De tegenstellingen zijn daar heel openlijk terwijl in Nederland die tegenstellingen helemaal niet zo duidelijk te zien zijn. Aan de andere kant, als je in contact komt met bepaalde delen van de bevolking, b.v. de gastarbeiders, dan kun je zien dat die tegenstellingen wel bestaan'.

gastarbeiders

Naast zijn baan op de fakulteit werkt Carchedi ook met Italiaanse gastarbeiders. 'Ik vind dat ik als Italiaan in die richting een bijdrage moet leveren: gastarbeiders helpen om zich te organiseren, en zich meer bewust te laten worden van de redenen waarom zij moesten migreren en van hun plaats in de sociale structuur van Nederland.'

'Ik zie ook mijn werk op de universiteit als meer dan alleen maar een baan. Voor mij is vooral belangrijk dat de studenten kritisch leren denken, dat ze niet alleen accepteren wat ze gedoceerd krijgen. Ook mijn opvattingen over economische sociologie hebben daarmee te maken.'

economische sociologie

'Om te begrijpen waarom volgens mij economische sociologie belangrijk is, vooral voor economiestudenten, moet ik eerst een paar woorden zeggen over sociologie en over economie. Sociologie is de studie van de specifieke vormen van het menselijke sociale bestaan. Bij de productie en reproductie van deze vormen van het sociale bestaan worden mensen opgenomen in sociale verbanden die onafhankelijk zijn van hun eigen wil. Deze verbanden zijn onafhankelijk van de individuen die de maatschappij vormen en zij bestaan omdat mensen in een samenleving leven. Wij zijn daarom niet in staat om sociale verschijnselen te begrijpen als we de biologie of de psychologie als vertrekpunt nemen. Een aparte wetenschap is nodig, een wetenschap van de sociale verschijnselen, de sociologie. Die sociale verschijnselen zijn o.a. cultuur, kennis, ideologie, sociale klassen, sociale mobiliteit etc.

Economie is de wetenschap die bestudeert de productie, distributie en consumptie van goederen en diensten. Het is belangrijk om je te realiseren dat productie, distributie, consumptie een sociale activiteit is. Met andere woorden, men produceert binnen een bepaald sociaal verband, door bepaalde betrekkingen aan te gaan en deze betrekkingen zijn onafhankelijk van hun eigen wil.

Voor degenen die de naam Carchedi nog niet kunnen plaatsen. Carchedi doceert op onze faculteit Economische Sociologie. Hij geeft zowel een kandidaats- als een doktoraal programma. Het programma voor de kandidaatsstudenten is een Inleiding in de Sociologie, de doktoraalstudenten krijgen een Inleiding in de Economische Sociologie (klein én groot tentamen). Verder begeleidt hij papers en scripties en doet hij onderzoek (zie interview).

We kunnen dus zeggen dat de economische verschijnselen ook sociale verschijnselen zijn. Daarom is de economische structuur van een maatschappij ook een specifieke vorm van het menselijk bestaan. Dit is van belang omdat wij ons nu kunnen realiseren dat ook economische verschijnselen tot het onderzoeksterrein van de sociologie behoren.

Sociale verschijnselen kunnen in categorieën worden onderverdeeld. De drie belangrijkste categorieën zijn het politieke, het ideologische en het economische.

Iedere categorie heeft haar eigen terrein en haar eigen kenmerken, ook haar specifieke ontwikkelingswetten. Maar economische verschijnselen zijn belangrijker dan de andere sociale verschijnselen. De reden is dat economische verschijnselen determinant zijn, dwz. de economische structuur bepaalt de ideologische en politieke structuur. Binnen de economische structuur zijn weer de productieverhoudingen determinerend: de productieverhoudingen bepalen de distributieverhoudingen. Bij voorbeeld, de lonen van de werkende klasse worden bepaald door de waarde van hun arbeidskracht. Daarom zou iedere sociologiestudent moeten beginnen met een analyse van de economische verschijnselen, en aan de andere kant zou iedere economiestudent doordrongen moeten worden van het sociale karakter van de economische verschijnselen. Dat is ook de reden dat economiestudenten volgens mij eerst een inleiding in de sociologie en daarna in de economische sociologie moeten krijgen. Economische sociologie is in mijn ogen niet zozeer een studie waarbij sociologische methoden worden toegepast op economische verschijnselen. In essentie is het de studie naar de relatie tussen economische verschijnselen enerzijds en alle andere sociale verschijnselen anderzijds.

nieuwe middenklasse

Deze opvatting over economische sociologie zit natuurlijk ook verwerkt in mijn boek dat zojuist verschenen is. Het boek bestaat uit vier artikelen die al in 1975 gepubliceerd zijn in verschillende tijdschriften, plus één uitgebreide introductie. Het boek

vervolg pag.14

vervolg interview

carchedi

gaat over de 'economic identification' van de sociale klassen, dwz. het definiëren van de verschillende sociale klassen in termen van produktieverhoudingen, toegespitst op de huidige fase van het kapitalisme. Het belangrijkste artikel gaat over de zogeheten 'nieuwe middenklasse', dat een zeer belangrijk onderwerp is in het licht van de discussie die in vele Europese landen en in de U.S. aan de gang is.

De nieuwe middenklasse is zo belangrijk omdat de sociale en economische structuren van het kapitalisme konstant veranderingen ondergaan. Zelfs vanuit een marxistisch standpunt is het volstrekt onvoldoende om de economische structuur van de kapitalistische maatschappij te omschrijven alleen in termen van slechts twee klassen, het proletariaat en de bourgeoisie. Zeker, zij zijn de twee fundamentele klassen maar er zijn ook andere klassen. In de tijd van Marx bestond zoiets als de nieuwe middenklasse nog niet. De nieuwe middenklasse wordt gevormd door de mensen die niet de produktiemiddelen bezitten en toch niet bij het proletariaat behoren, terwijl ze ook geen lid van de bourgeoisie zijn, bv. het hoger administratief personeel, de 'managers', etc.

Het is van belang om deze nieuwe middenklasse te bestuderen omdat deze klasse de laatste 15 jaar een proces van proletarisatie heeft ondergaan. Dit proces is op verschillende manieren geïnterpreteerd; dit vormt ook een belangrijk element in de discussie die momenteel gaande is. Proletarisatie is de dequalificatie van hun functies, en is een gevolg van de vermindering van de waarde van hun arbeidskracht. Een duidelijk voorbeeld zijn de mensen die met de computer werken. Oorspronkelijk, toen de computer in het produktieproces werd geïntroduceerd, kwamen er heel veel nieuwe posities, nieuwe hoog-gekwalficeerde banen. Men moest een intensieve opleiding hebben, daarom was de waarde van hun arbeidskracht hoger dan het gemiddelde. Omdat het kapitalisme een systeem is dat gebaseerd is op een constante waardevermindering van de arbeidskracht, zijn in de loop der jaren ook deze banen gedevalueerd. De training en de kwaliteiten die nodig waren om dit werk te doen, werden steeds minder en vandaar dat ook de waarde van de arbeidskracht van deze mensen verminderd is.'

politiek en ideologie

'Ik denk dat de studie van de nieuwe middenklasse ook belangrijk is als men de politieke en de ideologische structuur van het huidige kapitalisme wil bekijken. Ik zal een paar voorbeelden geven: Na de 2e Wereldoorlog, vooral in de zestiger jaren zijn ve-

le z.g. 'white-collar' vakbonden ontstaan. Eigenlijk vooral vanaf 1965 hebben in Frankrijk, Italië, Engeland en andere landen de 'white-collar' arbeiders in toenemende mate meegedaan aan stakingen en andere industriële acties. Ik denk dat mijn analyse hiervoor een verklaring geeft. Deze groepering heeft de laatste 15 tot 20 jaar een proces van proletarisatie, in economische zin, ondergaan. Gedurende lange tijd hebben zij vastgehouden aan de ideologische en politieke concepties, die typerend zijn voor de 'petty bourgeoisie'. Maar een ideologie kan nooit standhouden als er geen economische basis is die haar ondersteunt, en deze economische basis is verdwenen door het proces van proletarisatie. Ook op politiek terrein heeft dit proces ervoor gezorgd dat deze groepering politiek actiever is geworden en daarbij grotendeels de kant van de arbeidersklasse heeft gekozen. Door een economische analyse van de nieuwe middenklasse is het mogelijk om in grote lijnen het politieke gedrag van deze klasse te voorspellen. Wanneer we bepaalde groepen die tot deze klasse behoren eruit lichten en we analyseren op welke wijze het proces van proletarisatie zich ontwikkelt, dan kunnen we vanuit een economisch standpunt proberen het politieke gedrag van deze proletariseerde groepen ongeveer te voorspellen.

Maar deze analyse is slechts een eerste stap want het politieke gedrag wordt niet alleen bepaald door de economische belangen, maar ook door de ideologie en door de politieke praktijk: de verschillende politieke partijen, de nationale politieke structuur etc.'

'De theoretische achtergrond van mijn analyses is die van de Franse en Italiaanse marxisten, vooral de school van Althusser, Balibar, Godelier en Poulantzas, alhoewel mijn analyses op bepaalde punten van hun opvattingen verschillen.'

Hein Vrolijk

vervolg van pag. 8

Rond uit de Raad:
Dennie Pit

En er heerst natuurlijk het nodige wantrouwen jegens de studenten: studenten zijn stom en het enige wat ze in de vakgroepen kunnen komen doen is Ons op Onze vingers kijken en de boel verzieken.

onredelijk

Het voorstel van de Aktiegroep Economisten betracht werkelijk alle mogelijke redelijkheid. In de weerstand tegen dat voorstel heb ik nog vrijwel geen enkele vorm van redelijkheid kunnen ontdekken. Ik denk dat die weerstand puur emotioneel is. Angst, dat men door de mand valt. Bang dat men ontdaan wordt van het odium dat het instituut van wetenschappelijk medewerker nog omringt.

Laat naar je kijken. De vakgroep is in de huidige regeling op z'n best een gemengd geheel. Het bestuur van de

vakgroep komt dan tot stand in een evenwicht van allerlei specifieke opvattingen/meningen en van allerlei specifieke deskundigheden. Als Ankom zegt dat studenten als ze al enig vak op het vakgebied van de betreffende vakgroep hebben gedaan toch niet deskundig genoeg zijn om ook over andere vakken mee te kunnen praten is dat natuurlijk klinkklare nonsens. Ten eerste kunnen ze dat wél. De deskundigheid van studenten is misschien in sommige opzichten een andere dan die van een vakdocent maar het is er een die per definitie niet bij de docenten aanwezig is

eigen zienswijze

En ten tweede, angst dat de vermeende stomzinnigheid der studenten een onuitwisbaar stempel op de besluitvorming tav. onderwijs en onderzoek zal drukken impliceert de veronderstelling dat ze zonder slag of stoot koning kunnen worden in wat dan kennelijk een land van blinden is. Want het getal der studenten in de vakgroep zal onvoldoende zijn om een definitief slechte draai te geven aan de besluitvorming in de vakgroep. Blijft over maar dat is mijn eigen zienswijze, dat de verstandelijkheid van de studenten, de deskundigheid van de studenten inzake het onderwijs, kortom de bijdrage van de studenten aan de besluitvorming inzake de inrichting van het onderwijs in de economische wetenschappen van dien aard is dat we na verloop van tijd een structurele verbetering, een permanente nivoverhoging van het onderwijs en de wetenschapsbeoefening aan onze faculteit zullen kunnen constateren. Twee mogelijkheden: de studenten hebben het gelijk aan hun kant, of het zijnde andere deelnemers aan de besluitvorming die te stom zijn om voor de duvel te dansen.

dennie pit.

ps

Enkele hoofdlijnen van het voorstel van de Aktiegroep:

- alle studenten moeten deel hebben aan de studentenvertegenwoordiging, dwz. dat alle studenten minstens betrokken moeten worden bij het kiezen van de studentenvertegenwoordigers in de vakgroepen.
- als er al een criterium moet worden aangelegd voor de selectie van studenten die het passieve kiesrecht kunnen uitoefenen, bijvoorbeeld omdat studentenvertegenwoordigers ook over enige specifieke vakkennis zouden moeten beschikken, dan moet het behaald hebben van een kandidaatsvak op het betreffende vakgebied of het hebben geschreven van een (goedgekeurde) paper op dat vakgebied als ruim voldoende worden beschouwd; het hebben gedaan van een klein doctoraalvak moge iets (maar ook niet meer!) meer vakkennis met zich mee brengen maar de veronderstelling dat dat de deelname van studenten aan de vakgroep ten goede komt is uit de lucht gegrepen omdat die deelname juist niet bij de specifieke vakkennis aangrijpt maar bij de betrokkenheid van studenten bij de inrichting van het onderwijsprogramma als geheel.
- de studentenvertegenwoordiging in de vakgroepen heeft niet ten doel de andere deelnemers aan het vakgroepgebeuren aan de dijk te zetten, moet daarentegen juist recht doen aan de verantwoordelijkheid van alle deelnemers aan de werkzaamheden van de vakgroep, studenten zowel als docenten, kandidaatsassistenten en leden van het niet-wetenschappelijk personeel; voorstellen om de studentenvertegenwoordiging zonder meer te beperken tot een, twee, drie studenten steunen nergens op, of het zou de eerder genoemde angst, wantrouwen of wat dies meer aan frustraties moeten zijn.

MAUPOLEUM

SEF IN DE LIFT

In het kader van een onderzoek, deel uitmakend van het groot tentamen "Marktbeleid en Marktonderzoek", hebben een drietal studenten aan onze faculteit een onderzoek ingesteld naar de geboden werkomstandigheden in het burgemeester Tellegenhuis.

Het onderzoek, dat in de vorm van "desk-research" en field-work heeft plaatsgevonden, heeft uitgemond in een aantal conclusies en aanbevelingen, van welke hieronder een aantal zullen volgen.

Over het formeel-technische aspect van het onderzoek zal ik hieronder niet verder ingaan.

woongenot

Wat de ondervindingen betreft van de normale bewoners van het Burgemeester Tellegenhuisonderzoek het woongenot zoals deze naar voren komt uit een enquête die gehouden is onder 116 niet-studenten en 158 studenten wil ik het volgende opmerken: -42% van de studenten heeft last van het gebruik van de air-conditioning. Van de kamerbezitters is dit 63%.

-50% van de studenten vindt de temperatuur in dit gebouw onbehaaglijk. Dit is net zoveel als onder de niet-studenten.

-47% van de studenten vindt de ventilatie onvoldoende; 60% van de niet-studenten vindt dit zo.

50% van de studenten vindt het onverstelbare meubilair erg onpraktisch.

-75% der ondervraagden is ontevreden met de aankleding van het gebouw.

temperatuur

Uit het onderzoek blijkt verder dat de technische dienst de normen die zij zichzelf oplegt zeker niet haalt. Deze doelstelling is wat betreft de temperatuur: 's winters een temperatuur van 22 à 23 graden en 's zomers een temperatuur van 22 à 23 graden Celsius. In werkelijkheid varieert de temperatuur in de zomer van 20 tot 27 graden Celsius. Wat betreft de relatieve vochtigheid is de doelstelling 50% en de werkelijkheid 50-80%. Op grond van de gehouden enquête, de vele metingen die verricht werden in het Burgemeester Tellegenhuis en een vergelijkende enquête in het hoofdgebouw van de VU (die veel positiever uitpakte), kwamen de opstellers van de genoemde studie tot een aantal conclusies waarvan de belangrijkste hieronder zullen volgen.

LEEFKLIMAAT

-De binnenklimaatcondities in het Burgemeester Tellegenhuis worden nauwelijks binnen de behaaglijkheidsgrenzen gehouden.

-De air-conditioning veroorzaakt geluidsoverlast. Dit zou verandert moeten worden.

-De enquête wijst uit dat de aankleding van het gebouw als zeer onvoldoende wordt ervaren.

-Bij de inrichting van collegezalen zou voldoende aandacht moeten worden besteed aan de "juiste afmetingen" van het te gebruiken schrijfvlak en de afstand tussen "tafel" en stoel. Dit natuurlijk voor zover het vast opgesteld meubilair betreft.

Het zal eenieder die een beetje thuis is op het Maupoleum zijn opgevallen dat de activiteiten van deze studievereniging het afgelopen jaar een brede omvang hebben gekregen.

Sinds de SEF en de ASE enige jaren geleden terug een sterkere samenwerking zijn aangegaan is de toen wat "vercorps-ste" vereniging uitgegroeid tot een initiatiefvolle club die haar leden een uitgebreide service biedt.

Op de afgelopen jaarvergadering eind oktober presenteerde de vereniging haar nieuwe beleid, met daarin aangekondigd een verdere uitbreiding van haar programma.

jaarvergadering

Naast de gebruikelijke formaliteiten op de vergadering inzake het goedkeuren van de financiële stukken e.d. volgde een overzicht van de activiteiten van vorig jaar. Alhoewel de kantine als borrelruimte ongeschikt blijft, is door de SEF een aantal gezellige uurtjes georganiseerd. Als markant punt van het afgelopen jaar werd genoemd het forum over de miljoenennota dat het TPE, in samenwerking met o.a. de SEF, organiseerde. De inhoud, die nog niet geheel naar wens was, zal toch een basis kunnen zijn voor een voortzetting van het lezingenbeleid. In het kader van het 10-jarig jubileum van de ASE zal de SEF met de ASE samenwerken om dit met een soort "ekonomie-kongres" te vieren. Een klacht was er over de beperkte ruimte waarin de SEF gehuisvest is. Eigenlijk zou er een ruimte bij moeten komen.

-De niet-centrale ligging van onze kantine en de veelvuldig optredende lange wachttijden die moeten worden gemaakt om een bekertjekoffie te bemachtigen maakt het niet goed mogelijk in de collegeuren meerdere korte pauzes in te laten terwijl in de literatuur vaak wordt gewezen op het positieve effect van meerdere korte pauzes.

Hiertoe zouden meerdere kleine "koffiepunten" in het gebouw ingesteld kunnen worden.

-Bij het ontwerpen van gebouwen moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat er inpandige ruimten ontstaan.

programma

Met betrekking tot het programma voor komend jaar een aantal interessante ontwikkelingen. Als het allemaal lukt m.i.v. januari één maal per week een boekenstal met de voor ekonomen meest interessante en actuele voornamelijk linksere boeken tegen korting in de kantine. Ook is de SEF LP's gaan verkopen. Alle LP's zijn te bestellen tegen gereduceerde prijzen. De korting op studieboeken moet helaas iets geringer worden maar blijft toch altijd nog aantrekkelijk. Besloten werd dat de SEF blijft streven naar het organiseren van een 2 à 3 jaarlijkse studiereis. Voor geïnteresseerden voetbaltoernooi (ASE) en bridgedrive (VSAE). Ook verdere samenwerking met ASE en ASVA in 't kader van de studieverbeteringsakkties. Speciaal voor propedeusestudenten staat als mogelijkheid bij de SEF op het programma: borrels, feest(en), propedeusekrant, excursies.

En dat is nog maar een deel van de plannen. Reden genoeg om het nieuwe bestuur dat op de vergadering is gekozen veel succes toe te wensen: Paul van Leeuwen (voorzitter), Ruud Bos (vrije literatuur), Jaap de Mare (borrels), Tom Freriks (plantmanager), Mic van Wijk (1e jaars begeleiding), Ton Dekker (gastcolleges en lezingen).

Wie interesse heeft om mee te werken is altijd (al dan niet in het bestuur) welkom.

PdV

-Technische mogelijkheden om de leefbaarheid van een gebouw als het Burgemeester Tellegenhuis te verhogen zijn nauwelijks toegepast. Zij wijzen hier op de mogelijkheden om de lange looplijnen door toepassing van breekpunten voorkomen had kunnen worden.

conclusie

De schrijvers eindigen met de conclusie dat de situering van het Burgemeester Tellegenhuis in de nabijheid van de Amsterdamse rommelmarkt niet onhandig is gekozen. De redactie van Rostra hoopt met dit artikel niet met mosterd na de maaltijd te komen omdat in Folia ook al aandacht is besteed aan deze kwestie. Maar omdat wij van mening zijn dat dit artikel meer informatie verschaft over de actuele situatie in ons "huis", zijn wij alsnog tot plaatsing over gegaan.

*Uit: "De waardering van geboden werkomstandigheden binnen een gebouw (i.c. het Burgemeester Tellegenhuis, Jodenbreestraat, Amsterdam). September 1977, P.G. Vloothuis, J.S. Zurel, J.D. Brueggeman.

Tjalling Haisma

vakatures vakatures vakatures vakatures vak

vervolg van pag 3
sollicitatieprocedure,
een verslag

eventueel Lambooy zou willen opvolgen, hoewel hij bedankt heeft, wellicht vanwege de situatie Pais. Zouden jullie bij een heropening van de procedure hem er ook bij willen betrekken?" (...)

Vervolgens hebben wij zoals een goede redactie betaamt bij de Heer Y navraag gedaan of hij zich inderdaad had teruggetrokken. De reactie van de Heer Y was: "Ja, er werd mij gezegd dat al in de vakature was voorzien; Prof. v.d. Doel had Prof. Pais voorgedragen en die heeft ja gezegd".....

Omdat de redactie vindt dat sollicitatie-procedures open moeten zijn, (d.w.z. dat sollicitanten solliciteren, dat de redactie een kandidaat of kandidaten voordraagt en dat de Beheersraad dan benoemt) herhalen we hierbij de oproep:

de redactie

rostra zoekt MEDEWERKER. (MNL/VRL)

UIT DE WETENSCHAPPELIJKE STAF, I.V.M. HET VERTREK VAN PROF. LAMBOOY
UIT DE REDAKTIE.

ERVARING: NIET VEREIST

TAKEN: HET BEZOEKEN VAN REDAKTIE-VERGADERINGEN

HET SCHRIJVEN VAN ARTIKELEN

HULP BIJ DE AQUISITIE VAN ARTIKELEN VAN DE HAND VAN DE STAF
IEDERE BEREIDWILLIGE MET ENTHOUSIASME EN IDEEËN WORDT UITGENODIGD TE
REAGEREN.

**sollicitaties voor deze dynamische en
interessante job naar kr. 2167**

vervolg van pag. 12

middengroepen met 7,6% en de lagere loongroepen met 6%.

loonbeleid '76

Het tweede artikel geeft een kritische beschouwing van het loonbeleid in 1976. Het gaat vergezeld van uitgebreide bijlagen en geeft een schets van wat het loonbeleid voor de modale werknemer nu heeft betekend. Hierin worden alle effecten van de regeringsmaatregelen: de bekende f 30,- loonsverhoging, de verlaging van sociale premies en de f 60,- in eens in november 1976 berekend. Het toont de specifieke manier aan waarop het CPB de loonsontwikkeling weergeeft. In het NRC-Handelsblad is van dit artikel al gezegd dat het een rol gaat spelen bij de komende loonsonderhandelingen. Het artikel is niet alleen nauwkeurig cijfermatig maar verbond dit ook aan de loonstrijd van februari '77. Jammer alleen dat tegenover de politieke rol van de becijferingen van het CPB en minister Boersma niet die van anderen wordt gezet. De vele berekeningen die o.a. in De Waarheid hebben gestaan worden maar in één voetnoot genoemd. De slotsom van het artikel is dat de regeringsdoelstellingen m.b.t. het loonbeleid '76, n.l. handhaving van de koopkracht, niet is gehaald.

bedrijfs

Drs. W. Schoutendorp schrijft als vierde artikel in het blad over "Machtsconcentratie in de grote ondernemingen en vermaatschappelijking van het kapitaal". Een artikel dat konflikteert met de gangbare theorieën op onze fakulteit over het verschil tussen Eigen en Vreemd vermogen en de daaruit voortvloeiende konklusies m.b.t. de zeggenschap in de onderneming. Geschetst wordt de ontwikkeling van bedrijven. De drijfveren die een rol spelen bij koncentratie en de methoden van financieren waar dit mee gepaard gaat. Meer nog dan de groei van de omvang, is de stijging van het aantal vestingen per onderneming kenmerkend voor de huidige ontwikkelingen. Door de enorme expansie van de ondernemingen treedt een vermaatschappelijking van het kapitaal op. Grote ondernemingen gebruiken elders gevormd kapitaal. Holdings treden als financierder op van vele vestigingen. Hierbij wordt een parallel (en de wisselwerking) met de rol van de banken aangegeven.

Voor het feitelijke beheer van de onderneming (Raad van Commissarissen) maakt het niet meer uit of Vreemd of Eigen vermogen (aandelen kapitaal) wordt aangehouden. Een "nieuwe" vorm van partikulier beheer, verzelfstandigd ten opzichte van het eigendom. Dit leidt tot maatschappelijke verspillingen: monopolie prijzen, vernietiging van maatschappelijk kapitaal

door bedrijfssluitingen en internationale speculaties. Het artikel is overzichtelijk opgezet. Het is hierdoor alleen jammer dat de verschillen met de in de bedrijfseconomische literatuur gebruikelijke inzichten niet in polemische vorm naar voren komen. De opvattingen van de schrijver zou het onderwijs aan onze fakulteit zeker aktueller kunnen maken.

In het tijdschrift staat voorts nog een artikel over het Nederlandse belastingstelsel inzake ontduiking en ontgaan van belasting. Zeker interessant voor het vak openbare financiën. Hierover elders in Rostra meer. De boekbesprekingen in Tijdschrift voor Politieke Economie gaan over de Evaluatienota Indonesië van het LOG, over Zuidelijk Afrika (de Nederlandse belangen, Shell en het verpakkingsconcern Van Leer) en over het boek van Th. van de Klundert, Lonen en werkgelegenheid.

PdV

Een abonnement op het Tijdschrift Politieke Economie (4 nrs.) kost f 30,-. ASVA-leden genieten 15% korting. Afzonderlijke nummers zijn à f 10,20 (inkl. portò) te bestellen bij SUA, Amsterdam, pg 2069977. Of sneller en goedkoper te koop bij de SEF of de ASE. Nummer 3 van het tijdschrift verschijnt aan het einde van dit jaar en bevat o.a. artikelen over huursubsidie, bier-industrie en de economische macht achter Jimmy Carter.

Voeg vervolgens azijn, wijn, peper, kruidnagel toe, laat de saus plm een kwartier zacht koken en zeef haar. Voeg de champignons toe. Leg er dan de stukjes haas in en laat ze, op een zacht vuur gedurende plm. 1 uur stoven. Bind de jus, als hij nog wat te dun mocht zijn, met een beetje aange-mengde maizena en maak hem dan af met de bessengelei en met wat hazebloed.

De puree en de appeltjes maakt u volgens bekend recept. De puree kunt u extra fijn maken dmv. toevoeging van slagroom en een beetje mayonaise. Maak er evt. in de oven een lekker korstje op.

III cranberrypudding.

benodigdheden: 1 pak cranberries (1 pond); 11 blaadjes rode gelatine; 2 kopjes suiker; sap van 2 sinaasappels en 1 citroen; 2 geurige appels; 3 eetl. rozijnen; 2 bananen.

Laat de blaadjes gelatine in ruim koud water weken (+10 minuten). Zet de gewassen cranberries met 2½ dl. water op en kook de vruchten zo lang tot ze allemaal zijn opengesprongen. Roer er dan de suiker door. De dan ontstane massa door een zeef fijnwrijven. Doe hier de fijn geknepen blaadjes gelatine door. Meng door de verkregen moes de in stukjes gesneden appel, de in plakjes gesneden banaan, de gewassen rozijnen en het vruchtensap. Laat de pudding afkoelen; als hij geleig wordt doet u hem over in een puddingvorm om hem in de koelkast te laten stijven (bij het opdienen eventueel garneren met slagroom. Het beste kun je deze pudding een dag van te voren maken). Als er meer belangstelling is voor dit soort recepten of als u misschien suggesties hebt verneemt de redactie dit gaarne

HvO.

Een econoom zonder natte vinger is als een hond met een droge neus.

Laatste stelling proefschrift Aart de Vos (1975) UvA

Het Medisch Komitee Angola brengt ook voor 1978 weer een kalender uit. Elk kalenderblad belicht een aspekt van de geschiedenis het ontstaan en de ontwikkeling van de huidige Volksrepubliek Angola (zoals slavernij, bevrijdingsstrijd opbouw van het land e.d.). Door het kopen van deze kalender wordt het komitee gesteund in haar werk voor de opbouw van de gezondheidszorg en het onderwijs in Angola. De kalender kan besteld worden bij: Medisch Komitee Angola, Lauriergracht 116, Amsterdam. Of via postgiro 2383300 onder vermelding van Angolakalender '78. De prijs bedraagt f8,- (incl. f3,- portokosten).

VROUWEN- STUDIES

Met ingang van het cursusjaar 1976/77 werd er een werkgroep gevormd met het doel wat dieper in te gaan op zaken betreffende de traditionele rolverdeling man-vrouw in de maatschappij en wetenschap.

Veel vrouwen en meisjes hebben omvrede met deze rolverdeling, waarbij de vrouw zorgt voor man en kinderen en zij nauwelijks het huis uitkomt.

Een aantal universitair-gevoormde vrouwen vindt dat hieraan in de wetenschap meer aandacht moet worden geschonken.

De onderwerpen die bestudeerd worden zijn o.a.:

-is het waar dat werkloosheid onder vrouwen groter is dan die onder mannen, hoe is dit verschil te verklaren?

-hebben buitenshuis werkende vrouwen minder kans op promotie en inkomen dan mannen met dezelfde opleiding en hoe komt dit dan?

-heeft de opleiding van de moeder invloed op het aantal kinderen dat geboren wordt in een gezin?

Ook komend jaar bestaat er voor alle in het onderwerp geïnteresseerden de mogelijkheid tot gezamenlijke studie en het maken van papers en scripties.

Tot nu toe bleken vooral vrouwelijke studenten zich voor deze problemen te interesseren. Waarom laten de mannelijke studenten nog steeds niets van zich horen?

Inlichtingen bij Mevr. M. Bruyn-Hundt (kr. 3350) en Bert van Geller (kr. 2150).

NdB

EN TOEN ZEI DIE ANDER:

ZOU DAT DIE 3 %
MATIGING ZIJN ?

PROF. V. D. DOEL WEGENS PSYCHISCHE OVERBELASTING NIET LANGER VOORZITTER VAN DE ONDERWIJSCOMMISSIE

KANDIDAATSASSISTENTEN IN DE KNEL

Opnieuw dreigen kandidaatassistenten in hun rechtspositie en inkomenspositie te worden aangetast. In september 1975 werd voor hun een salarisverlaging doorgevoerd van 10% die later volgens de richtlijnen van staatssecretaris Klein nog eens werd gevolgd (in september 1977) door een salarisverlaging van 2%. Nu volgens de beleidsindicaties van staatssecretaris Klein de nullijn voor de universiteiten dreigt te worden doorgevoerd, staan er nog veel verdergaande maatregelen op stapel.

Het college van bestuur van de Universiteit van Amsterdam wil een gedeelte van de uit de beleidsindicaties voortvloeiende bezuinigingen afwentelen op de assistenten. Allereerst door het aantal beschikbare plaatsen te verminderen (met 10 tot 20%!) wat veelal direkt ten koste zal gaan van het onderwijs.

Als je je dan realiseert dat het aantal uren dat aan onderwijs kan worden besteed dienovereenkomstig zal moeten worden bekort, dan klinkt het argument dat "bezuiniging op ambtenarensalarissen voordelig zou zijn voor uitbreiding van de kollektieve voorzieningen" wel heel belachelijk. Kandidaatassistenten

De relevante artikelen uit de conceptbegroting 1978 van de Universiteit van Amsterdam vatten we hier als volgt samen:

- 5.3.7. Om een lager vacaturepercentage te kunnen realiseren dient pas een advertentie voor opvulling van de plaats te worden geplaatst na ontslag van de oude kandidaatassistent
- 5.3.8. Geen zeer kortlopende kontrakt afsluiten maar minimaal 6 maanden
- 5.3.9. Drie bezuinigingsmogelijkheden:
 - 10 of 11 maanskontrakten
 - aantal overal met 10, 15 of 20 % omlaag
 - i.p.v. 5 nu 4 halve dagen in dienst per week

GEPROLONGEERD IN ENIGSZINDS GEWIJZIGDE VERSIE

En vervolgens door twee maatregelen die de rechtspositie verslechteren. Eén betreft de duur van de aanstelling die, in het voorstel, verkort wordt van 12 maanden tot 10 of 11 maanden. Het andere betreft het terugbrengen van de werkuren per week van 5 naar 4 halve dagen. Zouden beide maatregelen worden doorgevoerd dan zou dit een salarisverlaging voor de rechtspositioneel zwaksten aan de universiteit betekenen van bijna 30%.

ten vervullen een belangrijke rol in het verzorgen van het onderwijs. Ook op de economische fakulteit waar sprake is van een stijging van het aantal studenten zou een dergelijke maatregel enorme moeilijkheden veroorzaken. Bovendien is het onverantwoord kandidaatassistenten na de twee eerdere salarismaatregelen nog eens in hun inkomen te treffen. Weliswaar gaan de maatregelen van salarisverlaging gepaard met een

vermindering van het aantal werkuren, maar de vraag is natuurlijk of dit ook in dezelfde mate merkbaar zal zijn voor de betrokkenen. De praktijk is dat kandidaatassistenten vaak langer werken dan hun normale halve werkdag en dat aanzienlijke studievertraging wordt opgelopen. Na invoering van de plannen zou het salaris van de kandidaatassistenten nog maar nauwelijks uitkomen boven dat van een maximale beurs. Voor studenten die kunnen kiezen tussen een assistentschap en een beurs wordt de aantrekkelijkheid van het assistentschap nogal gering. Voor degenen die die keuze niet kunnen maken omdat zij van dit werk moeten leven, zal het een gedwongen loonderving inhouden. De ABVA-werkgroep heeft in december een vergadering gehouden waarop deze problematiek is besproken en daar is besloten om in januari een aantal activiteiten tegen deze plannen te ondernemen.

Als ABVA-werkgroep zijn wij van mening dat er geen verdere aantasting van de rechts- en inkomenspositie mag plaatsvinden en dat het aantal arbeidsplaatsen voor assistenten behouden moet blijven. Het college van bestuur zou er beter aan doen om in plaats van de weg van de minste weerstand te kiezen, zich wat harder op te stellen ten opzichte van Den Haag.

Simone Walvisch
lid ABVA-werkgroep
tel. 5253553

Voor nadere informatie kan men zich ook wenden tot:

Mirjam Nijhof
tel. 5254237
kamer 3161

BELASTINGONTDUIKEN IS VOOR DE RIJKEN

In maart 1977 verscheen de eerste druk van het boek van Flip de Kam, "Betalen is voor de dommen". Het boek bestaat voornamelijk uit een aantal artikelen die in de jaren 1975-1976 in het weekblad de Haagse Post hebben gestaan. Met behulp van Frans Nypels heeft de Kam deze artikelen bewerkt tot een makkelijk leesbaar boek maar in dezelfde outbollige stijl als "De verworping van de economie" van Heertje, Nypels en Tamboer.

Behandeld worden o.a. inkomensniveleerling, vermogensaanwasdeling, tax havens, zwart geld en de macht van de multinationals.

In het laatste hoofdstuk doet hij een voorstel tot wijziging van de inkomstenbelasting.

Doordat mensen met hogere inkomens meer mogelijkheden hebben om belasting te ontgaan en de premies voor sociale verzekeringen vooral op de lagere inkomens drukken, komt de Kam tot de uitspraak dat iedereen in Nederland een zelfde gedeelte van inkomens aan de fiscus afdraagt.

Door het schrappen van een aantal aftrekposten wordt het ontgaan van belastingen bemoeilijkt. Deze aftrekposten kunnen dan vervangen worden door het uitkeren van directe subsidies.

Verder behelst zijn voorstel een belastingverlaging die minder psychologische weerstanden zou oproepen en een verhoging van de heffingsgrondslag, het bedrag waarop het tarief wordt toegepast.

In een tabel geeft de Kam een overzicht van de inkomenspolitieke gevolgen van het door hem voorgestelde inkomstenbelastingtarief.

De Kam vertelt van een congres van internationale fiscale topexperts, die zich bezighouden met het uitstippelen van (doorgaans legale) uitwijkroutes, waarlangs kapitaal en winsten zich onbelast kunnen voortbewegen naar de belastingparadijzen. Hierna volgt een aktueel voorbeeld van Albert Heijn.

albert heyn

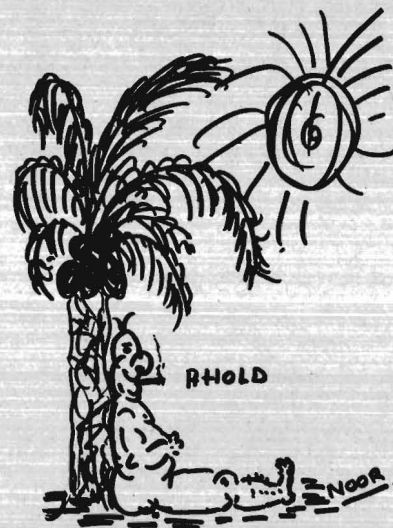
Als praktijkvoorbeeld kunnen de activiteiten van het Aholdconcern vermeld worden.

Ahold is nl. zijn marktaandeel uit gaan breiden, men kocht, behalve in Spanje, ook een keten van Amerikaanse winkels op (de Milobedrijven). Dit zijn in totaal 93 discountwinkels.

Deze expansie is volgens Ahold nodig, omdat in Nederland zelf men wat betreft uitbreiding het plafond nadert.

Het speciale tintje aan deze aankoop is het volgende:

de buitenlandse activiteiten op detailhandelsgebied worden ondergebracht in een aparte stichting. Dit was volgens Ahold nodig "omdat er een groot verschil bestaat in consumentengedrag en bestedingspatroon in Europa en de V.S. De verschillende detailhandelsketens stellen verschillende managementeisen ("Men kan van elkaar leren, maar moet elkaar niet bevoogden"). Met doel van deze opzet is de afzonderlijke ondernemingen een zo groot mogelijke mate van zelfstandigheid te geven uiteraard binnen de richtlijnen van A.H."

BELASTINGPARADYS MET TROPISCH ONDERNEMERS- KLIMAAT

omdat op de Antillen al 3% betaald is.

De buitenlandse omzet van Ahold in nu ongeveer 1 miljard gulden. Deze stichting kan dus een flink belastingvoordeel voor de aandeelhouders van Ahold opleveren. De Nederlandse fiscus heeft het nakijken.

zuster

Tevens streefde men er naar een organisatie op te zetten in de vorm van een zuster-zuster verhouding, met als rechthebbenden op het vermogen de aandeelhouders van Ahold. Dartoef zullen de buitenlandse ondernemingen worden ondergebracht in twee holdings in Curaçao en Zwitserland. Ahold draagt de aandelen van de holdings over aan voornoemde stichting. Het participatierecht op het vermogen van de holdings (totaal f500.000) zal worden overgedragen aan de aandeelhouders van A.H. zodat een aandeel A.H. tevens een participatiebewijs in de stichting zal zijn.

Zoals bekend: Zwitserland heeft bankgeheim en is evenals Curaçao een belastingparadijs. Tevens heeft Ahold met de fiscus een regeling getroffen, dat zij de verschuldigde belasting over de participatierechten (40%) van de aandeelhouders overneemt en betaalt.

De konklusie moet dan helaas luiden, dat ook Ahold het blijkbaar nodig vindt om winsten zo ver mogelijk weg te houden van Nederland, hoewel dit natuurlijk niet zo gepresenteerd wordt door Appie Heyn.

I.W.
N.d.B

Tabel 12-3 Inkomenspolitieke gevolgen van het nieuwe inkomstenbelastingtarief [1976], exclusief effecten van het verbreden van de belastinggrondslag

Brutolooninkomen 1976 in gulden*	Belastbaar inkomen in gulden	Belasting- verlaging in gulden	Belastingverlaging in procenten		
			van bruto- inkomen	van belastbaar inkomen	van thans verschuldigde inkomsten- belasting
f 18.000 [minimumloon]	f 14.525	-f 347	- 1,9 pct.	- 2,4 pct.	- 36,4 pct.
f 26.260 [modaal loon]	f 21.565	-f 1.131	- 4,3 pct.	- 5,2 pct.	- 41,2 pct.
f 52.500 [2x modaal loon]	f 44.604	-f 4.352	- 8,3 pct.	- 9,8 pct.	- 36,5 pct.
f 105.000 [4x modaal loon]	f 95.869	-f 11.885	- 11,3 pct.	- 12,4 pct.	- 27,7 pct.
f 210.000 [8x modaal loon]	f 198.404	-f 28.395	- 13,5 pct.	- 14,3 pct.	- 24,5 pct.

* gehuwde zonder kinderen

tax havens

In zijn boek heeft de Kam het over zgn. Tax havens. Dit zijn landen die een stabiel politiek regime moeten hebben, geen deviezencontrole, absolute geheimhouding van de naam en zaken van een klant, goede verbandingen met de rest van de wereld en last but not least een lage (of geen) belasting op winsten, rentebetalings, kapitaalopbrengsten ed. Voorbeelden: Bahama's, Antillen, Zwitserland.

Waar dan verder nauwelijks aandacht aan besteed wordt is het feit dat deze stichting wel gevestigd zal worden op de Nederlandse Antillen, hetgeen een enorm belastingvoordeel op zal leveren. Het is dan ook mogelijk dat Ahold dividend zou passeren, terwijl de stichting wel winst uitkeert. Zoals bekend, is in Nederland over die dividenden dan geen inkomensbelasting meer verschuldigd

DAAR GAAT HET OM: de ONDERWIJS KWALITEIT

wat is er de afgelopen drie maanden allemaal gebeurd dat de kwaliteit van onze studie heeft verbeterd of mogelijkserwijs zal verbeteren?

Dat is natuurlijk allereerst de unanieme beslissing van de faculteitsraad om in principe studenten tot de vakgroepen toe te laten. De achtergrond van dit besluit was dat in het verleden meerdere malen is gebleken, dat de studenten wel degelijk een positieve bijdrage kunnen leveren aan het overleg tussen de diverse geledingen binnen onze faculteit. Hierbij denken we aan de actieve deelname van studenten m.b.t. de herstructurerings-

problematiek, de studentenvertegenwoordiging in de verschillende raden en commissies, de "nota studieverbetering" (waarover straks meer) van de aktiegroep ekonomen, etc.

Op de meeting die de aktiegroep in de laatste collegeweek organiseerde is veelal gediscussieerd over de invulling van dit principebesluit: op grond van welke criteria kan men in aanmerking komen voor het lidmaatschap van de vakgroep, resp. vakgroepsbestuur; hoe is de getalsverhouding van de diverse geledingen (W.P., Tas en studenten); welke procedure moet worden gevolgd bij de keuze van studentenvertegenwoordigers; etc. De definitieve beslissing hierover komt in de faculteitsraad van 12 december a.s. aan de orde.

evaluatie

Een heel ander initiatief ligt op het terrein van de studie-inhoud. Sinds vorig studiejaar is binnen de aktiegroep ekonomen een aantal mensen bezig met de evaluatie van onderwijsprogramma's, zowel wat betreft de propedeuse als het kandidaats. Reden van de evaluatie: komen tot inhoudelijke kritiek op studieprogramma's die wij als studenten beneden de maat vinden; zoeken naar alternatieven, verbeteringen m.b.t. de literatuur en de onderwijsvormen; dit alles in de hoop dat een geherprogrammeerde studie als alles goed gaat het nieuwe studiejaar van start gaat, ook daadwerkelijk onderwijsverbetering met zich mee zal brengen.

Het produkt van deze studieinhoudsgroep: de "nota studieverbetering", jullie allen hopelijk welbekend (als 't niet zo is, een herdruk is verschenen!), is in de meeste vakgroep besproken en heeft geleid tot een briefwisseling met de aktiegroep (waarvan je kennis kunt nemen in de bijlage bij de nota). Het blijkt dat vele docenten niet afwijzend staan tegenover verschillende suggesties ter verbetering van het studieprogramma.

enquête

Zo schrijft de heer Venekamp namens de vakgroep wiskunde/statistiek dat hij graag het statistiek onderwijs in het kandidaats wil verbeteren c.g. uitbreiden op voorwaarde dat semesterblokken worden ingevoerd.

En dat brengt me op een derde initiatief dat mogelijkserwijs tot onderwijsverbetering zal leiden, nl. de strijd van de aktiegroep voor invoeren van semesterblokken in het kandidaats per september 1978. Op dit moment worden de vakgroepen geraadpleegd, of zij kans zien om bij de samenstelling van het programma voor het studiejaar '78-'79 rekening te houden met een verlenging van de huidige blokken van 11 naar 16 weken. Dit betekent dat natuurlijk ook de studenten hun visie t.a.v. het kandidaatsprogramma inhoud moeten geven, dat zij en ik na moeten denken over wat we met het studieprogramma willen. Daarom zal de aktiegroep aan het begin van het tweede blok enkele bijeenkomsten organiseren om te praten over de "nota studieverbetering", over de invulling van semesterblokken.

Iets heel anders is de - mogelijke start van een nieuwe propedeuse in het komende studiejaar, in het kader van een geherprogrammeerde studie. We hebben op onze faculteit een officiële herprogrammeringsfunctionaris, Hans Oostendorp, die de voorbereidende werkzaamheden ter hand heeft genomen om nu werkelijk een algemene inleiding in de propedeuse te realiseren, om voor het le jaar een pré-kandidaatsfase te maken. Samen met de studieadviseur zal eind januari een enquête gehouden worden onder de huidige le jaars om hun mening te peilen omtrent de ervaringen met het le blok.

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren moet je wel zorgen dat minstens de huidige situatie (wat betreft middelen, formatieplaatsen etc.) gehandhaafd blijft. En dat zal - als de plannen van het ministerie van O & W doorgaan - een hele klus worden. Mogelijk neemt de regering eind januari een beslissing over de door de universiteiten ingeleverde geherprogrammeerde studieprogramma's.

OM DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS

Weer een kreet? Weer een nietszeggende leuze? Weer, veel geschreeuw maar weinig wol? Nee, het is eerder - en nog steeds het doel waarnaar wij streven! Bij wij denk ik dan aan: alle studenten en stafleden die zich serieus bezighouden met het wel en wee van het universitaire onderwijs. Dus jij en ik, de Aktiegroep Ekonomen en de ASVA, de - meeste - stafleden, de SEF, de Prop-raad en ga zo maar door. Het doel omschrijf ik als: het behoud en verbeteren van de huidige kwaliteit.

Bedoeling van de herprogrammering was oorspronkelijk het terugbrengen van de cursusduur tot 4 jaar. In de wet is echter vastgelegd dat 5 jaar ook mogelijk blijft als de programma's maar goed inhoudelijk onderbouwd zijn. Het begint er echter nu steeds meer op te lijken dat de regering toch instuurt op verdere verkorting. Binnen de 1-operatie wordt het wetenschappelijk onderwijs relatief zwaar getroffen. Aantasting van de kwaliteit is het gevolg. Voorbeelden hiervan zijn de vermindering van het aantal werkgroepen (bijv. B6 in de propedeuse), de vervanging van werkgroepen door hoorcolleges (kandidaats!), onvoldoende begeleiding (bijv. bij het schrijven van papers). Mogelijkheden tot beoefening van progressieve wetenschap worden vaak verkleind (zie ingreep Klein t.a.v. de wetenschapwinkel).

conferentie

Al deze problemen - en vele andere - komen 9 en 10 december aan de orde op een door de ASVA georganiseerde studieconferentie. Op basis van de situatie op de faculteiten en verbonden aan wat daar al tot stand is gebracht (bijv. het vak wetenschap en samenleving bij de B'tas, allereerste projectgroepen, formatieplaatsen voor vrouwenstudies, de uitgave van tijdschriften zoals TPE (Tijdschrift voor Politieke Economie) wordt er op het niveau van de universiteit in zijn geheel gediscussieerd over het verder vormgeven van de progressieve wetenschapsbeoefening. Deze studiecombinatie sluit dan ook aan bij de vorig jaar gehouden onderwijsdagen en herprogrammeringsdiscussies, o.a. bijv. de "nota studieverbetering". Een informatiemap is verkrijgbaar bij de SEF en het ASVAkantoor. Laat de tentamens van 9 en 10 december maar even rusten en kom naar de studieconferentie, die niet voor niets het motto draagt: OM DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS.

Willem Roozenburg

twee eerste schetsen voor een

KERSTVERHAAL

HET IS NOG REDELIJK VROEG ALS

J. de deur achter zich in het slot trekt. Hij knippert even met zijn ogen. De straat biedt een verlaten maar niet ongezellig aanzicht. Het sneeuwt. Huiverend probeert hij het trottoir uit. Gelukkig geen verradelijke ijslaag onder de vers gevallen sneeuw. J. knoopt zijn nog nieuwe, lichtgrijze vachtjas zo hoog mogelijk dicht en buigt zich -handen in de zakken- richting station. Het is niet ver. Net leuk voor een verfrissende ochtendwandeling, oordeelt hij. Een eveneens vroege buurvrouw ziet hoe J. -als hij zich van haar verwijdert- langzaam maar zeker één wordt met het zich immer vervormende winterse decor. "Die knul moest eigenlijk een vrouw hebben", bedenkt ze. "Iemand die hem zou vertellen om voor zijn dure geld niet zo'n ordinaire berejas te kopen".

IN DE HAL VAN HET STATION

was het kil. En rustig, zoals meestal 's zondags om deze tijd. Een wat verfromfraaid uitzienende man, een karikatuur van de zaterdagnachtganger op zondagmorgen, stond wat onhandig in zijn shag-zakje te wroeten. Hij boerde. "Mahlzeit", dacht J. De bloemenman stond op het punt zijn handel uit te stallen en een paar echte reizigers haastten zich in de richting van de perrons. J. liep naar een van de loketten en bestelde zijn retourtje Ermelo. "Denkt U dat de trein op tijd is", vroeg hij aan de lokettiste. Zij draaide het kaartje plus wisselgeld naar hem toe, en keek hem wat verbaasd aan. "Als het aan mij lag best wel mijnheer. Maar als het aan mij lag zou ik hier nu niet al vanaf half zeven zitten, mijnheer". "Nou ja, .. met al die sneeuw .. ik bedoel .. eh". J. voelde zich als was hij betrapt en schuldig. Gegeneerd draaide hij zich weg van het loket, richting trein. Nog een uurtje en dan zit hij aan de koffie in huize Verbeek. Koffie met slagroom en keuze uit kerstbrood en kerstkransjes raadt J. Hoewel, raden, hij weet het haast wel zeker. Hij komt al jaren bij de familie over de vloer. En altijd waren er bij feestelijke gelegenheden de geëigende traktaties en werd er een passende sfeer gekreëerd. Dit jaar zou Kerstmis weliswaar anders zijn, omdat de familie besloten had pakjesavond te verplaatsen naar eerste Kerstdag ("Je moet met je tijd meegaan" luidde de motivatie van pa Verbeek nadat hij de betrokkenen van zijn besluit in kennis had gesteld), maar aan de samenstelling van de koffie-tafel zou dit niet veel veranderen.

DE TREINEN WAREN ER OP TIJD.

Zo behaaglijk mogelijk nestelde J. zich in de hoek van een bank en stak een sigaartje op. Zijn hand trilde. De spanning die hij de afgelopen week telkens had kunnen onderdrukken, kwam -onvermijdelijk natuurlijk- weer opzetten. Hardnekkiger ook ditmaal. En onherroepelijk, zo voelde hij, niet meer te verdringen, want de laatste etappe op weg naar wat de belangrijkste stap in zijn leven zou kunnen worden, was zojuist ingegaan. De trein reed langzaam het station uit en J. vroeg zich af hoe Marjan zou kijken als hij het haar zou vragen. Onwillekeurig beweegt zijn rechterhand omhoog naar zijn hartstreek. Het pakketje zit veilig in zijn binnenzak geborgen. Voor de zekerheid telt hij ze nog even na. Zes in totaal. Voor pa, ma, Liesbeth en Henk ieder één, en voor Marjan een boekenbon en een platenbon. Even voorbij Hilversum steekt J. nog een sigaartje op.

EEN DIKKE, WAT OUDERE VROUW

heeft zich zojuist omstandig schuin tegenover hem neergezet. Ze haalt een voordeelpak engelse drop uit haar handtas en begint vol overgave de afzonderlijke lagen van de verschillende dropjes af te eten. Het samenspel tussen vrouw en drop brengt een gedempt maar irritant gesmak voort. Een gesmak dat zo nu en dan wordt afgewisseld met langerekte slurpgeluidjes als de vrouw het overtollig aangemaakte speeksel verwijdert. Bij J. lopen de rillingen over zijn rug. Hij staart haar aan. Als zij naar hem kijkt glimlacht hij flauwtjes. "Zo jongen, naar huis om Kerstmis te vieren?" vraagt ze, ditmaal luider smakkend (bij het praten is haar mond open gegaan). "Zo zou je het kunnen noemen" antwoord J. En hij legt haar uit, dat hij op weg is naar zijn vriendin en haar familie. "Leuk meisje die vriendin? Ik bedoel hebben-jullie plannen of is het zo maar een kennis?" J. wil best wel verder praten over Marjan, maar dat afschuwelijke gesmak! Hij wordt er doodziek van. "Eh .. ja mevrouw". Zenuwachtig zoekt hij naar het pakje sigaretten dat hij bij zich moet hebben. "Wilt U soms ook roken mevrouw?" Tot zijn opluchting neemt zij een sigaret. "Graag jongen, aardig van je. Dank je wel". Hij geeft haar een vuurtje en bedenkt dat roken toch een effectieve manier is om mensen van het snoepen af te houden.

Gezellig praten ze nog wat verder. Over Marjan die hij al van vroeger kende en waarmee hij nu drie jaar omgaat ("om precies te zijn vanaf haar twintigste verjaardag"). Over het wonen en werken in Amsterdam, waar hij het laatste half jaar zit. En over haar jongste zoon, die ook kortgeleden in de stad op kamers is gaan wonen. ("Nee, ik ken hem echt niet mevrouw").

NA HOOGUIT TWEE MINUTEN LOPEN VANAF DE BUSHALTE

-op het station was hij juist op tijd voor de bus, dus waarom niet- ligt de boerderij van Verbeek. Net buiten het dorp, aan een kronkelige landweg. Dichtbegroeide berm langs een sloot, en veel bomen, want aan de rand van de Veluwe. Het gietijzeren hek (de voornaamheid van de intree wordt extra benadrukt door de met sneeuwkransen bedekte dubbele rij melkbussen die als een erewacht op de dam lijkt opgesteld) staat open ziet J., als hij de laatste flauwe bocht naar de boerderij uitkomt. Symboliek? J. weet wel beter. Het hek staat al open, sinds Verbeek jaren geleden de dam heeft laten ophogen. Desalnietemin wordt hij hartelijk welkom geheten door ma Verbeek. De geur van verse koffie vermengt zich voor hem met de reuk van al even verse make-up-bestanddelen, als hij haar in de hal twee dikke zoenen geeft. "Zo jongen, goeie reis gehad. Het is wel koud zeker?" "Ach dat valt best mee, een beetje fris". "Ik zie dat je in elk geval een lekkere jas gekocht heb". J. hangt zijn jas aan de kapstok, .. "Gezellig hè, zo'n witte Kerst, sneeuwt het bij jullie ook? Nou kom maar gauw naar binnen, ze wachten al op je". .. en volgt ma de huiskamer in. Ze zitten inderdaad al op hem te wachten. Pa pontifikaal op de brede armstoel, bij de door elektriciteit aangedreven open haard. En de drie telgen zitten samengepakt op de bank. Liesbeth springt gelijk op en rent richting keuken. "Hallo, wil je ook koffie?" J. knikt haar vriendelijk toe; deels ter begroeting, deels ter bevestiging. Hij schut pa Verbeek de hand. "Zo jongen, hoe is het? Ook weer in het dorp? Kom er gezellig bijzitten, neem een sigaar". "Henk pak die doos goeie sigaren eens uit mijn bureau, schiet op!" In Marjan's ogen meent hij een opgewonden blik te bespeuren. Hij kust haar vriendelijk op de lippen. "Hallo". "Dag" antwoord zij wat schuchter. "Ik heb de hele week ..".

"Kinderen, de koffie" onderbreekt ma deze aanzet tot een verklaring van haar liefvallige dochter.
"Slagroom doen jullie er zelf maar in, en Liesbeth hang niet zo op die tafel. Ga eens rond met de schaal".

WAT ONTDAAN LEUNT -TEGEN EEN SOORT PILAAR

in de koeiestal- J., en hij bedenkt dat hij het beter vanavond kan vragen.

Die middag was best gezellig verlopen. Na de koffie hadden ze een kaartje gelegd. Pa had vol trots zijn geres-taureerde konijnenberg laten zien en daarbij interessante verhalen verteld over de gewoontes van zijn wijfjes en rammelaars. Hij raakte niet uitgepraat over zaken als sifleren en keutel-kauwen. En hij werd bijna lyrisch toen hij als rechtgeaarde maar ontegenzeggelijke boer de natuurlijke, ongecompliceerde gang van zaken in het dagelijkse konijnenleven tot voorbeeld stelde voor "die bemoeials in Den Haag".

Na de soep was hij met Marjan een eindje gaan lopen. Halverwege hun wandeling door de stal had hij op het punt gestaan het haar te vragen. Met Marjan's hand in de zijne, en plotse-ling overmand door een visioen van een geurige hooiberg in de stralende zon, waren zijn zenuwen hem bijna de baas geworden. Het behoefte-gekletter van een zwartbonte koe, op nog geen meter van hem af, had hem echter weer tot zijn positieven gebracht. Marjan had gegiecheld. Had ze zijn gedachten geraden, of was het om de koe? Hij wist het niet, maar was wel rood aangelopen. Het was per slot van rekening allebei even beschamend. Nee, hij kon het echt beter vanavond proberen. Als een soort extra surprise.

HET WAS EEN HEERLIJK KERSTDINER DIE AVOND.

Natuurlijk ingeleid en uitgeluid door bijbelcitaties. En er waren voor-bereidingen getroffen voor het pakjes-festijn. Ma had zenuwachtig lopen te dirigeren. Stoelen rond de haard. Een extra lamp bijgeschoven, zodat iedereen alles goed kon zien. Een doos voor het afval. En koffie.

Afgewisseld met het geven van goed-bedoelde maar geen tegenspraak duldende organisatorische adviezen aan ma (het mens werd er zenuwachtig van), had pa zich verplicht gevoeld om weer uit te leggen, waarom pakjesavond ook best nu gevierd kon worden. Hij vond echter wel, dat ze er in het vervolg "minder aan moesten doen". "Het past niet zo om met Kerstmis alleen maar aan die materialis-tische dingen te denken". Liesbeth, blijkbaar nog steeds in het volledige bezit van haar pré-uberale hebzucht, meende in pa's argumentatie een latente afbraak-strategie te herkennen. Eerst veranderen, om dan te laten verdwijnen; dat nam ze niet. Ze trachtte het gevaar in de kiem te smoren, door de gevreesde ontwikkeling genadeloos ter discussie te stellen. De rest van de familie (behalve Henk, die had niet meegeluisterd omdat hij de laatste hand aan een gedichtje legde) koos echter voor de rede:

"Het gaat toch om de gezelligheid, en moet je die nu gelijk weer verpesten. We zijn toch allemaal grote mensen, en Sinterklaas is een kinderfeest, dus je moet niet zeuren!" beet Marjan haar zuster toe.

J. was wat verlegen met de situatie. Bovendien kwam zo'n opgewonden stemming hem helemaal niet van pas. Hij wierp Marjan dan ook een vermanende blik toe.
"Bemoei je er niet mee, zo is ze toch altijd", kreeg hij te horen van zijn lief.

De surprise-avond was blijkbaar toch een succes. Tenminste, iedereen vond voortdurend dat het beter was als voorgaande jaren. Ma bijvoor-beeld verwoorde -na het in ontangst nemen van een elektrische keukenset- de algemene indruk als altijd weer treffend:
"Oh kinderen, wat leuk toch als je wat voor mekaar over heb. En dan van die mooie cadeau's! En allemaal zo nuttig ook hè, het kan maar niet op. Hoe kunnen jullie het verzinnen zeg".

De enige dissonant leek weer voor rekening van Liesbeth te komen. Zij wilde bijna alles ruilen.

"Oh, wat een enig idee, .. zo'n discotheek-jurk had ik net nodig, .. maar eh .."

"Ja natuurlijk kindje, ik heb de bon nog, dus als je het niet goed genoeg vindt .."

Pa was wat dat betreft wel makkelijk. Hij accepteerde de ene doos sigaren na de andere paar sokken, zonder noemenswaardig geïnteresseerd te lijken. J.'s universeel aanwendbare cadeau-bonnen waren natuurlijk een schot in de roos. Over zijn van weinig fantasie getuigende inkoop-beleid werd gelukkig niet gerept.
"Leuk zeg, en zo makkelijk, kan je tenminste zelf kiezen".

"Zo zou eigenlijk alles moeten", had Liesbeth er nog aan toe gevoegd.

Als belangstellende buitenstaander kon J. niet altijd voorkomen, dat het spektakel associaties bij hem opwekte met de simpele konijnen die hij vanmiddag gezien had. Het viel hem nu ook pas op, dat er niemand dankjewel zei. De enige instemmende kreten waren onveranderd van het genre 'oh wat mooi' en 'ah wat lekker'. Onrustig ging hij verzitten.

MAAR HET WERD NU PAS ECHT ONGEMAKKE-LIJK.

De nieuwsgierigheid en de heimelijke opwindig die hij voelde toen Marjan het grote ouderlijke geschenk uitpakte, maakte plaats voor een gevoel van diepe ontgoocheling en miskenning. Het cadeau -een uitgebreide aanzet voor haar linnenuitzet- ging vergezeld van een gedichtje, waarvan de laatste regel luidde: "... want nu wordt het tijd om eem man te gaan zoeken".

Niemand scheen het op te merken, ook Marjan niet. Maar voor J. was dit de brutaliteit ten top. Marjan een man zoeken? Hij schrok ervan. Hij was er toch! Wat zouden ze daar mee bedoelen? Hij kwam er niet uit, hoe hij ook nadacht.

Toen even later de glaasjes voor de laatste maal volgeschonken werden,

besloot J. aan deze martelende onzekerheid een einde te maken. Hij moest en zou weten wat hij aan de familie en aan Marjan had. Hij stond op.

"Ik wilde nog even iets zeggen", begon hij onzeker. Alle ogen waren op hem gericht, en voor hij het wist was het er uit, in een adem:
"Allemaal hartelijk bedankt voor de gezellige dag, het was heel fijn, en ik wilde jullie uitnodigen om over twee weken mijn verjaardag te komen vieren".

Natuurlijk zouden ze komen, graag zelfs. J. kreeg het benauwd en begon duizelig te worden.

"Wat een schattige jongen eigenlijk" dacht ma Verbeek.

"Ik ga nu".

"Moet ik je even naar het station rijden".

"Nee hoor, een beetje frisse lucht kan geen kwaad".

Marjan bracht hem naar de deur. Wat verward nam hij afscheid.

"Je komt toch ook hè, op mijn verjaardag?"

"Ja natuurlijk mallerd".

HET WAS ALLEMAAL TEVEEL GEWEEST!

"Ik bel je nog wel voor die tijd", en hij stapte naar buiten. Halverwege het erf draaide hij zich nog eenmaal om en zwaaide naar Marjan.

"Dag", mompelde hij.

Het sneeuwde weer. Of nog steeds, hij wist het niet meer. Op de dam stond hij stil. Grote witte vlokken dwarrelden rond hem neer. Boven hem was de wereld een grote, zij het eentonige kaleidoskoop. Een verwarrende golf van witheid, die zich uit alle richtingen op hem leek te storten. Hij proefde de zachte sneeuw op zijn lippen. Naar rechts zag hij nog juist de achterlichten van een auto in de flauwe bocht verdwijnen. Richting Ermelo.

De wereld was klein, waar hij ook keek. Zijn horloge vertelde hem dat het al laat werd. Hij trok de vacht uit steviger om zijn lichaam en zette zich in beweging.

Het was al te laat. En zonder verder nog wat te denken ging hij linksaf de weg op. Weg van de boerderij, weg van Ermelo, weg van het station. Als door iets buiten hem zelf gedreven, liep hij daar. Met het hoofd tussen de schouders, diep en warm weggedoken in zijn jas (maar niet krampachtig of onzeker, ogenschijnlijk zelfs doelbewust) ging hij verder. Was het misschien zijn jas, die vachtjas? Hoe dan ook, samen verdwenen ze langzaam maar zeker tussen de eerste bomen van het Ermelose bos.

P.S. Voor de liefhebbers van echte korte verhalen het volgende:

Het is nog redelijk vroeg, als in de hal van het station (de treinen waren er op tijd) een dikke, wat oudere vrouw, na hooguit twee minu-ten lopen van af de bushalte, wat ontdaan leunt tegen een soort pilaar. Het was een heerlijk kerstdiner die avond, maar het werd nu pas echt ongemakkelijk. Het was allemaal teveel geweest!

T.v.d.P.

INGEZONDEN MEDEDELING:

Voor degene die nog geen lid zijn van de ASVA past het in deze tijd van bezinning om aan het lijstje van goede voornemens er één toe te voegen. Namelijk snel te herstellen wat je steeds eigenlijk al had willen (moeten) doen: lid worden van je vakbond.

Er zijn vaak mensen die vragen of je lid kunt worden van de Aktie-Groep Economen (AGE). Daarom is het nodig even te vermelden dat de AGE geen "officiële" vereniging is met leden en statuten. Iedereen die mee wil werken aan het beleid van de studentengroep aan de economische fakulteit is welkom en eens per jaar kan je je stem erop uit brengen bij de verkiezingen. Elke week kan je je zegje doen op de vergadering en één of twee keer per jaar is iedereen welkom om het aktiegroep lange termijn beleid op een seminar te bepalen.

De AktieGroep Economen is ook een ASVA-groep. Dat betekent dat de AGE mee-doet aan en meebeslist over de ASVA-activiteiten. Deze worden ook in de aktiegroep besproken. De opbouw van de ASVA (bij elke studierichting een fakulteitsgroep) maakt het mogelijk de studentenbelangen zo goed en gecoördineerd mogelijk te behartigen. De ASVA wil echter beslist geen standsbelangenorganisatie zijn. Zo is ook weer

gebleken op het afgelopen kongres van de ASVA "om de kwaliteit van het onderwijs". De activiteiten worden in het perspectief geplaatst van een maatschappelijke ontwikkeling. Vandaar ook dat voorop staan die activiteiten die betrekking hebben op de externe-demokratisering: tegen studentenstops, geen financiële drempels in het onderwijs, geen onnodige selectie, goede jongerenhuisvesting en voldoende financiële middelen om dit mogelijk te maken. Ook de interne demokratisering is voor een universiteit die wat wil betekenen voor de maatschappij van belang. Voorwaarde hiervoor is dat studenten en personeel zeggenschap moeten hebben over hun eigen leefwerk- en studietoestand. De ASVA ondersteunt ook de studieprogramma's (van meestal 5 jaar) die nu in het kader van de herprogrammering ter beoordeling bij de minister liggen en die op democratische wijze tot stand zijn gekomen. Vooral ook de eenheid van onderwijs en onderzoek wordt benadrukt.

ASVA

De progressieve oriëntatie wordt verder gestalte gegeven doordat de ASVA samenwerkt met:

- het Aktiekomitee Amsterdams Onderwijs (AAO) waarin organisaties van kleuterschool tot universiteit in samenwerking.
- andere progressieve jongerenorganisaties van politieke partijen en vakbonden
- en met andere vakbonden zoals ABOP en FNV regelmatig overlegd.

Verder zijn er nog tal van andere activiteiten en een reeks van bijkomende voordelen: de ASVA heeft informatiesprekuren voor mensen met problemen met hun beurs, er is een reductiewinkel, je bent gratis lid van het goedkoopste jongerenreisburo en je bent automatisch geabonneerd op het landelijke blad STUDENT en het ASVA-blad POORTER.

Een sterke ASVA is altijd nodig maar ten tijde van een CDA/VVD-kabinet nog een extra.

Lid ben je voor f25,- of als je tegelijkertijd lid wil worden van de SEF: f27,50. Op postgiro 108410. Vergeet niet je studierichting te vermelden.

Gert Grift

**"WIE
NIET KAN
HERVERDELEN
GOOIT ZIJN
EIGEN GLAZEN
IN"**

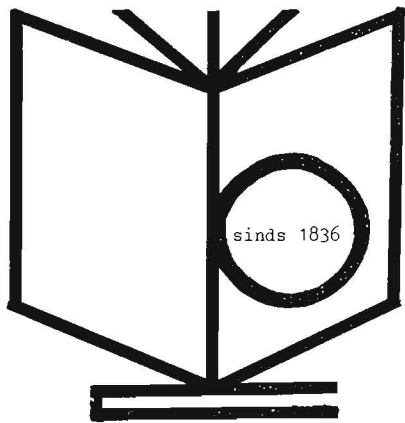
Dat is één van de vele krasse en unieke uitspraken, die zijn vastgelegd in het document: Ondernemen in de jaren tachtig.

Ruim twintig topeconomen en top bestuurders werpen een blik op onze economie in de jaren tachtig. In een heldere zeer begrijpelijke taal.

Het Economisch Dagblad bundelde interviews en opstellen in een boekwerk, dat tegen de bijzonder lage prijs van f 8,50 kan worden aangeboden. „Ondernemen in de jaren tachtig” is alleen verkrijgbaar door storting/overschrijving t.n.v. Economisch Dagblad, Giro 2309400 Den Haag.

Economisch Dagblad

brinkman's

boekhandel

IN HET MAUPOLEUM

2^e ETAGE

Jodenbreestraat 23

kamer 2386 tel. 5254024

Mauk Mulder - Omgaan met macht
Verschillende soorten van macht worden geïnventariseerd; welke machtsprocessen en -relaties doen zich bij ons voor, etc. In zeer begrijpelijke taal reikt de auteur ons een aantal voorbeelden aan, welke een onverwacht inzicht geven in de machtsprocessen waaraan wij deelnemen. Agon Elsevier, 1977. prijs f 24,50

Kees Zijlstra - Energie economie
Een nieuwe benadering van energie als gangmaker van onze welvaart: haar rol in de moderne samenleving, de energiebalans, prognosemethoden, vooruitzichten, beleidsbepalingen. Agon Elsevier, 1977. prijs f 24,50

Flip de Kam - Betalen is voor de dommen
Alles over zwart geld, belastingparadijzen en fiscaal juridische manipulaties, waarom belasting betalen voor de dommen is. Een verkenningstocht door de schemeergebieden van de belastingheffing. Bert Bakker, 1977. tweede druk f 17,50

U. Rosenthal - Crisis en continuïteit
Analyse van het functioneren van het departement van Economische Zaken tegen de achtergrond van belangrijke gebeurtenissen in 1973: komst van Den Uyl, interne reorganisaties, oliecrisis etc. Samson 1977, prijs f 21,50

Leonard Silk - The economics
A most interesting book illuminating some of the major concerns in contemporary economics. Basic Books, 1977 prijs ca 38,70

Fritz Machlup - A history of thought on economic integration
A monograph on a timely economic problem, a textbook in international economics, and a bibliographical reference book. Mac Millan Press, 1977 ca. 51,00

Peter Bächlin - Economische geschiedenis van de film!
Voorwaarden, invloeden en gevolgen waaraan de film door wetmatigheden van de gegeven inrichting van de economie onderworpen is, worden onderzocht. Het behandelt een gebied dat tot nog toe nooit tot wetenschappelijk onderzoek heeft geleid. De studie tracht een bijdrage te leveren aan het begrip van het complexe fenomeen film in zijn huidige gedaante, welke een uitgebreide kennis van zijn economische grondslagen veronderstelt. Sunscrift 115, 1977 prijs f 15,00

EKONOMIE

GEOGRAFIE

PLANOLOGIE

SOCIOLOGIE